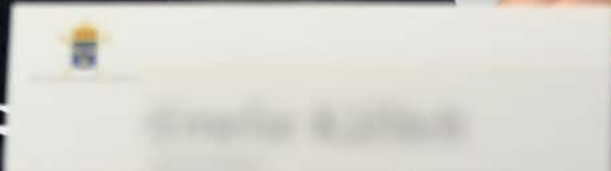

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndighetens
årsredovisning

2019

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Box 5553

114 85 Stockholm

www.aklagare.se

registrator@aklagare.se

Följ oss på Twitter, LinkedIn och Facebook

Innehåll

Riksåklagaren har ordet	2
Händelser under året	4
Om Åklagarmyndigheten	6
Uppdrag	6
Organisation	6
Från brottsanmälan till domstolsförhandling	8
Resultatredovisning	10
Principer för resultatredovisningen	12
Utredning och lagföring	14
Resultat för särskilda områden	26
Rättsutveckling och rättslig styrning.....	47
Internationell verksamhet	52
Kompetensförsörjning	58
Fakta i korthet	64
Finansiell redovisning	72
Resultaträkning.....	74
Balansräkning.....	75
Anslagsredovisning	77
Tilläggsupplysningar.....	78
Noter	79
Ersättningar.....	86
Sammanställning av väsentliga uppgifter	87
Intern styrning och kontroll	88
Årsredovisningens undertecknande	90

Åklagarmyndigheten

– ett år av tillväxt och utveckling

Åklagarmyndigheten har under 2019 genomfört en omfattande rekryterings-satsning. Runt 100 nya åklagare har anställts under året och vi ser ett fortsatt behov av en hög rekryteringstakt av såväl åklagare som övrig personal så att myndigheten kan möta de utmaningar som den alltmer komplexa brottsligheten för med sig. Under året har antalet ärenden i balans liksom genomströmningstiderna ökat något. Samtidigt har antalet lagförda personer ökat. Det gäller även för kategorier av brott som generellt sett är svåra att utreda, som till exempel sexualbrott och brott mot barn. Även myndighetens arbete med att återföra brottsvinster visar ett positivt resultat. Det är också glädjande att allmänhetens förtroende för åklagare har ökat enligt den Nationella trygghetsundersökningen.

En rad viktiga förändringar har skett vid Åklagarmyndigheten under året. Inom ramen för ett karriärprojekt har specialiståklagartjänsterna ersatts med en ny befodringsmodell bestående av seniora åklagare och ämnesspecialister. Vidare har en samordningsfunktion inrättats för att samlat fånga upp de behov av att utveckla lagstiftningen som kontinuerligt identifieras av medarbetarna. En översyn av organisationen för utvecklingscentrumen har även mynnat ut i ett beslut om att från och med årsskiftet 2019–2020 samla de tre utvecklingscentrumens verksamhet i en organisatorisk enhet för att på så sätt bland annat förbättra möjligheterna för ett sammanhållet utvecklingsarbete.

Jag har under året fortsatt att besöka myndighetens olika arbetsställen i landet och från och med höstterminen har jag gjort det tillsammans med vår nyutträdde vice riksåklagare Katarina Johansson Welin. Vid dessa besök har vi fått ta del av de utmaningar som medarbetarna ställs inför i sitt dagliga arbete. Tack vare deras höga kompetens och engagemang har myndigheten god förmåga att möta den föränderliga brottsligheten som kan röra allt från människoexploatering, där den första domen på området kom i december, till förtal i sociala medier. Vad gäller det sistnämnda har även en ny handbok om förtal och förolämpning tagits fram i början av året, vilket är ett ytterligare exempel på utvecklingsarbete som sker vid Åklagarmyndigheten för att möta de utmaningar som samhällsutvecklingen för med sig.

Vi är idag också en internationellt aktiv myndighet med medarbetare placerade vid Eurojust i Haag och vid EU-missioner/delegationer i Ukraina, Palestina och Albanien. Jag har under året besökt Eurojust och fått insyn i det omfattande internationella arbete som bedrivs av våra åklagare.

Arbetsbördan har under året varit hög i så gott som alla delar av myndigheten. Det känns därför bra att kunna avsluta året med konstaterandet att vi har blivit fler medarbetare. Åklagarmyndigheten har en viktig strategisk roll i rättssamhället. Det är därför angeläget att myndigheten även framöver tillförsäkras goda förutsättningar att utveckla förmågan att utreda och lagföra brott.

Händelser under året

13–15 januari

Petra Lundh medverkar på konferensen Folk och Försvar i Sälen.

6 mars

På intranätet lanseras en ny förbättrad struktur för den rättsliga informationen.

22 februari

En intern funktion för lagstiftningsutveckling inrättas. Hit kan medarbetarna skicka förslag på ny eller förändrad lagstiftning, vilket riksåklagaren sedan tar ställning till om att föra vidare till regeringskansliet.

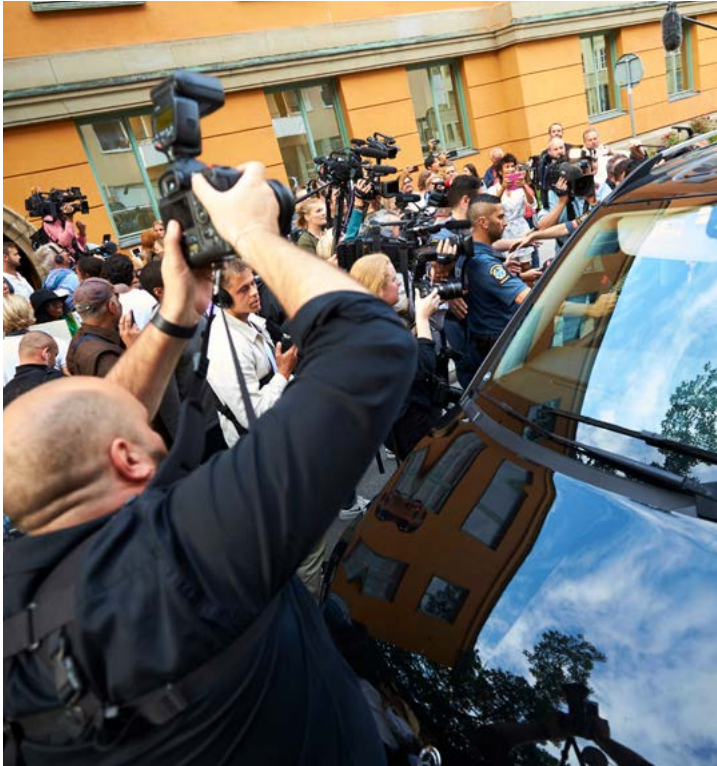

22 mars

Högsta domstolen höjer straffet från nio till tolv års fängelse för en man som begått ca 100 grova våldtäkter mot ett barn. Riksåklagaren hade överklagat och yrkat strängare straff.

11 juli

Högsta domstolen dömer en man för oaktsam våldtäkt, som är en ny brottsrubricering från den 1 juli 2018.

juli

Ett misshandelsärende i Stockholm med en amerikansk artist blir politik och orsakar rubriker världen över. Fällande dom kommer i augusti.

19 augusti

Katarina Johansson Welin tillträder som ny vice riksåklagare.

11 september

Petra Lundh deltar i regeringens överläggningar om grov organiserad brottslighet. Hon lägger fram önskemål om lagändringar som bland annat kommit fram i arbetet med lagstiftningsutveckling.

Om Åklagarmyndigheten

Uppdrag

Åklagarmyndighetens uppdrag beskrivs i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten och i myndighetsförordningen (2007:515). Bestämmelser om åklagarverksamheten och behörighetsregler för åklagare finns i rättegångsbalken och åklagarförordningen (2004:1265).

Enligt instruktionen ska Åklagarmyndigheten se till att personer som begår brott blir föremål för brottsutredning och lagföring. Myndigheten ska också arbeta för att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet. Riksåklagaren ska, som högsta åklagare under regeringen, verka för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid åklagarnas rättstillämpning. Myndigheten har även i uppdrag att samverka med polisen och att arbeta för att förtroendet för åklagarväsendet upprätthålls. I uppdraget ingår dessutom att se till att möjligheterna till internationellt samarbete i brottsbekämpningen används och att bidra till internationellt bistånd och internationell fredsfrämjande verksamhet.

Vidare har myndigheten ett antal prioriterade områden. Dessa är ungdomsbrott, brott mot barn, sexualbrott, brott i parrelation, grov organiserad brottslighet och utbyte av brott.

Organisation

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Riksåklagaren är landets högsta åklagare och har ansvaret för ledning och tillsyn av åklagarväsendet. Riksåklagaren är också chef för Åklagarmyndigheten. Åklagarmyndigheten består av sju åklagarområden, en nationell avdelning och en särskild åklagarkammare som tillsammans svarar för den operativa åklagarverksamheten. Därutöver finns tre utvecklingscentrum, som från den 1 januari 2020 samlas i en organisatorisk enhet, samt verksamheten vid huvudkontoret.

De sju åklagarområdena består 32 allmänna kammare. De allra flesta brotstyper handläggs vid de allmänna kamrarna som har ett geografiskt ansvarsområde, oftast motsvarande ett län. På den nationella åklagaravdelningen handläggs ärenden om korruptionsmål, säkerhetsmål samt miljö- och arbetsmiljömål. Här ingår även den operativa verksamheten vid Eurojust samt Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, som handlägger bland annat ärenden om allvarlig, organiserad och/eller gränsöverskridande brottslighet.

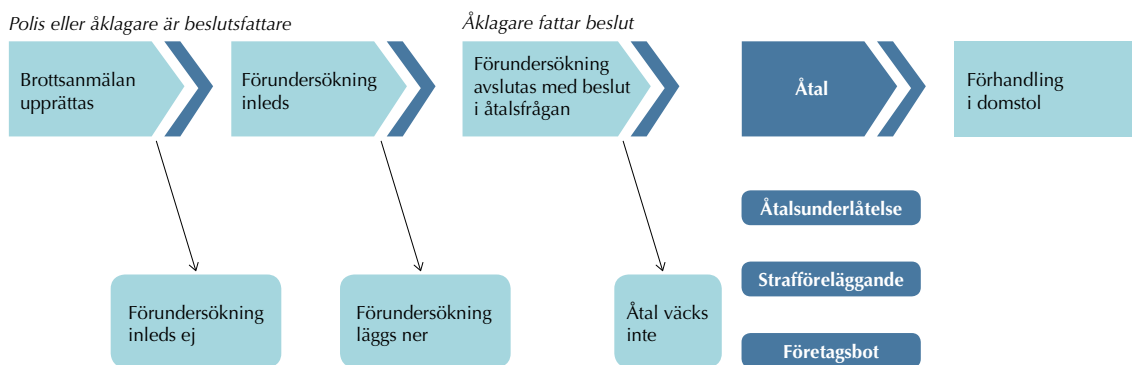
Särskilda åklagarkammaren är direkt underställd riksåklagaren och handlägger bland annat misstankar om brott av poliser.

Verksamheten vid utvecklingscentrum leds av överåklagare och bedrivs i Stockholm, Malmö och Göteborg. Utvecklingscentrum svarar för främst rättslig tillsyn och kontroll, rättslig utveckling, metodutveckling, kunskapsuppbyggnad och information.

Vid huvudkontoret finns fyra avdelningar med olika centrala funktioner samt internrevisionen. Dessutom finns en rättsavdelning med bland annat ansvar för verksamheten i Högsta domstolen och övergripande internationella frågor, en tillsynsavdelning för samordning av myndighetens rättsliga tillsynsverksamhet

ÅKLAGARMYNDIGHETENS LEDNINGSGRUPP

Från vänster: Områdeschef Eva Lundström, områdeschef Eva Thunegard, ekonomidirektör Ulf Ållebrand, it-direktör Anders Thoursie, områdeschef Katarina Eriksson, överåklagare Lennart Guné, kommunikationsdirektör Karin Rosander, riksåklagare Petra Lundh, personaldirektör Nicklas Lagrell, vice riksåklagare Katarina Johansson Welin, områdeschef Niklas Sannerholm, avdelningschef Thomas Haggström, områdeschef Mats Palm samt rättschef Marie-Louise Ollén.

samt en funktion som direkt under riksåklagaren handlägger resningsärenden. Vid huvudkontoret finns också en överåklagare för samordning och analys.

Åklagarmyndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd. Ledamöterna utses av regeringen. Rådet har inga beslutsbefogenheter. Ärenden om åklagaruppgiften eller tillsynsfrågor i enskilda fall behandlas inte i insynsrådet.

Samtliga ekobrott i Sverige handläggs, som huvudregel, av Ekobrottsmyndigheten. Ekobrottsmyndigheten lämnar en egen årsredovisning.

Från brottanmälan till domstolsförhandling

Ovanstående är en översiktlig beskrivning av processen från brottanmälan fram till åklagarbeslut och förhandling i domstol. Åklagarmyndigheten är en länk i kedjan polis, åklagare, domstol och kriminalvård. Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar, besluta i åtalsfrågan och föra talan i domstol. I dessa funktioner är åklagaren självständig och fattar beslut på eget ansvar.

En brottsutredning äger rum inom ramen för en **förundersökning**. En förundersökning ska inledas så snart det finns anledning att anta ett brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Mindre allvarlig brottslighet utreds av polisen som därefter överlämnar utredningen till åklagaren för beslut i åtalsfrågan. I vissa fall kan åklagaren fatta beslut om **förundersökningsbegränsning**, vilket innebär att man begränsar en brottsutredning till att omfatta de mest väsentliga delarna eller att vissa brott inte alls utreds. Även polisen har behörighet att besluta om förundersökningsbegränsning i vissa fall.

I utredningar om mer allvarliga brott utförs det operativa utredningsarbetet av polisen med åklagaren som förundersökningsledare. När förundersökningen är klar ska åklagaren ta ställning till om åtal ska väckas. Om åklagaren bedömer att det finns tillräckliga bevis för att den misstänkta personen har begått brottet är huvudregeln att åklagaren är skyldig att väcka åtal.

Åklagaren väcker åtal genom att ge in en stämningsansökan till domstolen. Genom den beskrivning av brottet med tid och plats som stämningsansökan ska innehålla bestämmer åklagaren ramarna för rättegången i domstolen. Under rättegången är åklagaren den misstänkta personens motpart. Det ligger på åklagaren att fullt ut bevisa den åtalades skuld.

Åklagaren kan under vissa omständigheter lagföra en person genom att meddela åtalsunderlåtelse vilket innebär att något straff inte döms ut för brottet. Däremot antecknas i belastningsregistret att den misstänkta personen har begått brott. En förutsättning för att ge **åtalsunderlåtelse** är att det står klart att ett brott har begåtts, oftast därför att den personen har erkänt brottet.

Alla brott leder inte till rättegång vid en domstol. Är det ett mindre allvarligt brott som den misstänkta personen har erkänt, kan ärendet avgöras på ett förenklat sätt genom att åklagaren utfärdar ett **strafföreläggande**. Straffet kan då vara villkorlig dom med böter eller endast böter.

För brott som begåtts i näringsverksamhet och där straffet kan bli strängare än penningböter kan frågan om företagsbot bli aktuell. Företagsbot ska bestämmas till ett belopp mellan 5 000 och 10 000 000 kronor.

Åklagaren har möjlighet att själv besluta om strafföreläggande med företagsbot på upp till 500 000 kronor. Om förutsättningar för strafföreläggande saknas kan åklagaren i stället välja att domstolen avgör frågan om företagsbot.

Principer för resultatredovisningen

Definitioner

I redovisningen presenteras uppgifter utifrån begreppen ärenden, brottsmisstankar samt misstänkta och lagförda personer. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer som var och en misstänks för ett eller flera brott. Vilket av begreppen som används beror på vad som bedöms beskriva verksamhetsresultaten på ett adekvat sätt.

En brottsmisstanke är en koppling mellan ett brott och en misstänkt person. Ett brott kan ha flera misstänkta personer knutna till sig och en misstänkt person kan ha flera brottsmisstankar riktade mot sig, det vill säga att personen är misstänkt för flera brott.

Brott utan brottsmisstankar är brott där det ännu inte finns en misstänkt person.

Ett ärende kan innehålla en eller flera brottsmisstankar.

Antalet lagförda personer är antalet personer med lagföringsbeslut inom ramen för ett ärende. Samma person räknas på nytt om ett nytt lagföringsbeslut fattas i ett annat ärende. Med lagföring avses beslut om åtal, strafföreläggande, åtalsunderlåtelse och företagsbot.

Andelen lagförda personer beräknas genom att dividera antalet personer för vilka lagföringsbeslut fattats med det totala antalet misstänkta personer för vilka beslut om lagföring eller avskrivning fattats.

Andelen lagförda brottsmisstankar beräknas genom att dividera antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats med det totala antalet brottsmisstankar där beslut om lagföring eller avskrivning fattats.

Vid beräkningen av lagföringsandelar exkluderas de brottsmisstankar eller personer som endast omfattas av beslut av administrativ karaktär, till exempel överflyttning mellan åklagarkammare eller att återföra ledningen av förundersökningen till polisen.

Mättet genomströmningstid avser endast sådana brottsmisstankar där åklagare varit förundersökningsledare.

Definitionsförändring

I avsnittet *Brottsutbyte* redovisas för 2017 antalet förenklade tillgångsutredningar. För 2018 och 2019 redovisas finansiella utredningar, vilket innebär en något utvidgad definition. Det är inte möjligt att ta fram uppdaterade jämförelsetal, men skillnaden bedöms vara marginell varför 2017 års siffror används som referens.

Brottsgruppering

Grupperingen sexualbrott och brott i parrelation har justerats och uppdaterats för tidigare år.

Statistik

Åklagarmyndighetens statistik för den brottsutredande verksamheten hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem för brottmål. Uppföljningen sker utifrån ärenden, brottsmisstankar och misstänkta personer. Informationen om ärenden och brottsmisstankar i systemet ändras kontinuerligt under arbetets gång och de beslut som fattas av en åklagare kan komma att ändras. Exempel på detta är att det kan komma in nya bevis i en nedlagd förundersökning som leder

till att den återupptas. En nedlagd brottsmisstanke kan därmed i ett senare skede bli föremål för åtal, det vill säga ett lagföringsbeslut. Vid varje årsskifte görs ett uttag från systemet som ligger till grund för årets statistik.

I tabeller och diagram har standardregler för avrundning tillämpats, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

I löpande text avrundas uppgifter om antal brottsmisstankar och antal ärenden till jämna hundratal. Uppgifter om dagar avrundas till heldagar.

För uppgifter om antal individer tillämpas ingen avrundning.

Statistik redovisas uppdelat på kön för måtten inkomna brottsmisstankar, beslutade brottsmisstankar, antal misstänkta personer totalt, antal misstänkta personer med lagföringsbeslut, antal häktade personer och antal häktade personer med restriktioner. I redovisningen för samtliga mått finns ett antal där kön är okänt, dessa är dock av mindre omfattning och påverkar inte fördelningen. Myndighetens anställda redovisas med uppdelning på kön för åklagare och administrativ personal, medelålder för åklagare och administrativ personal och sjukfrånvaro. Åklagarmyndigheten har inte bedömt det som lämpligt att redovisa samtlig statistik könsuppdelad eftersom statistiken är baserad på de personer som är misstänkta för brott, vilket myndigheten inte kan påverka. och det därmed inte går att dra relevanta slutsatser ur ett jämställdhetsperspektiv om Åklagarmyndigheten gör ovidkommande skillnader mellan könen.

Statistiken i avsnittet *Häktningar och restriktioner* sammanställs av data från Kriminalvården, förutom statistik om unga häktades (15–17 år) möjligheter till kontakt med närstående och andra under häktningstiden, vilket hämtas från Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem.

Verksamhetsstatistiken finns samlad i kapitlet *Fakta i korthet* i resultatredovisningen.

Resultatindikatorer

Enligt Ekonomistyrningsverket föreskrifter till 3 kap. 1 § i förordning om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheterna ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten. De huvudsakliga resultatindikatorer som Åklagarmyndigheten redovisar är lagförda brottsmisstankar, lagförda personer, genomströmningstid/beslutstid och balanser samt antalet ärenden med förverkandeyrkanden.

Styckkostnader

Styckkostnaderna är beräknade per beslutad brottsmisstanke och brottsgrupp baserat på tidmätningar som genomförts vid två tillfällen under året.

Temporär lösning för hantering av stora ärenden

De gemensamma regler och principer som i dag finns inom rättsväsendet för hur ett brott ska definieras och hur antal brott ska beräknas har visat sig svåra att efterleva i mycket omfattande utredningar om seriebrottslighet och i åtföljande åtal och domar. Detta beror såväl på de administrativa systemstödens tekniska begränsningar som på svårigheten för användaren att få en tillräckligt god överblick över den samlade brottsligheten för att kunna särskilja de olika brottstillfällena för beslut. Rättsväsendets myndigheter har därför gemensamt kommit överens om en temporär lösning för att hantera stora mål som i korthet innebär att alla brottsmisstankar inte behöver registreras. Den har använts vid ett tillfälle under 2019 och omfattar drygt 100 brottsmisstankar gällande förmögenhetsbrott. Det påverkar inte verksamhetsstatistiken i resultatredovisningen.

Systemförändring

Under 2019 har rättsliga ärenden, dvs. brottmålsärenden som i huvudsak rör annat än pågående förundersökningar, lagts in i ett nytt diarium i ärendehanteringssystemet Cåbra. Detta innebär att överprövningarna har två olika källsystem ALP-IM och Cåbra för år 2019.

Jämförelsetal

Uppgifter som redovisas i tabeller och diagram återges med jämförelsetal två år bakåt i tiden.

Utredning och lagföring

Åklagare har till uppgift att handlägga de ärenden som polisen och andra myndigheter överlämnar. Åklagare kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet, utan det beror på samhällsutvecklingen och på hur de utredande myndigheterna arbetar.

Uppgiften att leda förundersökningar är delad mellan åklagare och de utredande myndigheterna. Uppdelningen är reglerad mellan berörda myndigheter. Det är främst vid allvarigare brottslighet som utredningen leds av åklagare. Uppdelningen har blivit mer strikt, vilket innebär att en större andel förundersökningar leds och – när det är motiverat – läggs ned av polisen i stället för att ärendet registreras in vid Åklagarmyndigheten och beslutas av en åklagare.

Resultatet redovisas i tre huvudsakliga hänseenden: **utvecklingen av volymer** (inkomna, avslutade och balanserade ärenden och brottsmisstankar), **utvecklingen av tider** (genomströmningstid och beslutstid) och **utvecklingen av lagföring** (lagföringsbeslut och avskrivningsbeslut).

Resultatet redovisas i första hand för verksamheten som helhet, men också särskilt för myndighetens prioriterade områden.

Utvecklingen av volymer

- Det totala inflödet av brottsmisstankar ligger på samma nivå som förra året medan antalet ärenden ökat med tre procent.
- Vid årets slut var två procent fler brottsmisstankar i balans jämfört med ett år tidigare.
- Nästan var sjätte brottsmisstanke under utredning har efter ett år ännu inte beslutats i åtalsfrågan. Antal ärenden med så gamla brottsmisstankar har på ett år ökat med tio procent.
- Att balanserna ökat är en negativ utveckling då det kan påverka möjligheten att utreda och lagföra brotten.

Inkomna ärenden och brottsmisstankar

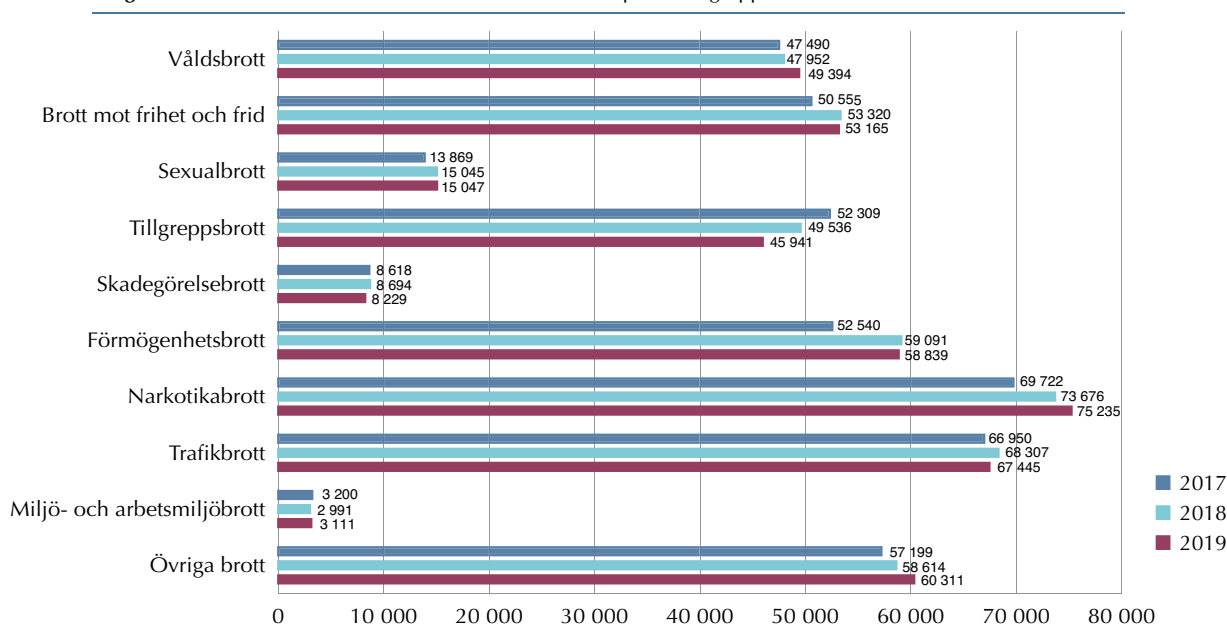
Inflödet mäts med måtten inkomna ärenden och brottsmisstankar. Ett ärende kan, utöver brottsmisstankar, även avse annat än ansvar för brott, till exempel begäran om kontaktförbud, yttrande i ärenden om rättspsykiatrisk vård och ansökan om internationellt rättsligt samarbete. Ärenden som avser annat än ansvar för brott utgjorde under 2019 tre procent av alla inkomna ärenden.

Antalet inkomna ärenden uppgick under 2019 till 171 900, vilket är tre procent högre än 2018 då 166 900 ärenden inkom. Av *tabell 1* framgår samtliga inkomna ärenden och brottsmisstankar de senaste tre åren.

Tabell 1. Antal inkomna ärenden 2017–2019

	2019	2018	2017	2019–2018	2019–2017
Inkomna ärenden	171 908	166 940	164 797	3%	4%
Inkomna brottsmisstankar	436 717	437 226	422 452	0%	3%

Utvecklingen varierar inom de olika brottsgrupperna. Av *diagram 1* framgår antalet inkomna brottsmisstankar uppdelat per brottsgrupp. Diagrammet visar att inflödet minskar i brottsgrupperna tillgreppsbrott, skadegörelsebrott och trafikbrott medan det antalsmässiga inflödet ökar i våldsbrott, narkotikabrott och övriga brott.

Diagram 1. Antalet inkomna brottsmisstankar 2017–2019 per brottsgrupp

Inflödet redovisas både med antal ärenden och med antal brottsmisstankar då dessa mått kompletterar varandra. Ärenden är ett stabilt mått som indikerar den långsiktiga trenden medan brottsmisstankar ger ett utökat underlag för analys eftersom dessa innehåller detaljerad information om exempelvis brottsgrupp. Det är viktigt att framhålla att statistik som bygger på brottsmisstankar är förhållandevis känslig för enstaka mycket stora ärenden, vilket innebär att stora variationer mellan år kan ha sin grund i ett fåtal ärenden.

Uppgiften att leda förundersökning delas, som nämnts i inledningen av detta avsnitt, mellan åklagare och polisen och andra utredande myndigheter. De senaste tre åren har fördelningen av förundersökningsledarskapet för inkomna brottsmisstankar på total nivå varit jämn, ungefär hälften har varit åklagarledda och hälften polisledda. Inflödet har det senaste året ökat i polisledda medan åklagarledda minskar. Det har alltså kommit in fler polisledda utredningar färdiga för åklagarbeslut men färre anmälningar om brott för vilka åklagare ska vara förundersökningsledare.

Hur förundersökningsledarskapet är fördelat skiljer sig mellan brottsgrupperna. Polisen är i större utsträckning förundersökningsledare i trafikbrott och narkotikabrott och åklagare är ofta förundersökningsledare vid brott mot frihet och frid, våldsbrott och sexualbrott. Se fördelning för samtliga brottsgrupper i tabell under *Fakta i korthet*. Där finns också uppgifter om antalet inkomna brott utan brottsmisstankar (se inledande avsnitt om definitioner).

Avslutade ärenden och beslutade brottsmisstankar

Utflödet mäts med måtten avslutade ärenden och beslutade brottsmisstankar per år. Under 2019 avslutades 176 200 ärenden vilket är 7 400 fler än 2018 då 168 900 ärenden avslutades. Det motsvarar en ökning med fyra procent, se *tabell 2*.

Tabell 2. Antal avslutade ärenden 2017–2019

	2019	2018	2017
Avslutade ärenden	176 246	168 893	166 705

Räknat i brottsmisstankar har 445 400 beslut fattats under 2019, vilket är en ökning jämfört med 2018 då 437 000 beslut fattades.

För beslutade brottsmisstankar finns möjlighet att följa upp vilken typ av beslut som fattats. Lagföringsbesluten utgör den största beslutsgruppen. Andelen lagföringsbeslut har minskat med en procentenhet, vilket redovisas i *tabell 3*.

Tabell 3. Beslutade brottsmisstankar 2017–2019

	2019	2018	2017
Beslutade brottsmisstankar	445 384	436 956	422 719
<i>FU inleds inte</i>	1%	1%	1%
<i>FU läggs ned</i>	27%	26%	26%
<i>Åtal väcks inte</i>	4%	4%	4%
<i>Lagföringsbeslut*</i>	53%	54%	52%
<i>Övriga beslut**</i>	15%	15%	16%

* Här ingår straffreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal och företagsbot som ersätter personligt straffansvar

** Här ingår förundersökningsledning överlämnas till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas och andra administrativa beslut som avslutar åklagarhandläggningen

För de beslutade brottsmisstankarna har knappt 20 procent en kvinnlig misstänkt och drygt 80 procent en manlig misstänkt. Könsfördelningen är därmed densamma som för inkomna brottsmisstankar.

Andelen och fördelningen av beslut i åtalsfrågan samt könsuppdelad statistik redovisas i tabell under *Fakta i korthet*. Antalet beslutade brott utan brottsmisstankar återfinns också där.

Åklagares beslut att inte inleda eller att lägga ned en förundersökning kan bland annat ha stöd i reglerna om förundersökningsbegränsning. Det vanligaste skälet till förundersökningsbegränsning är att begränsa brottsutredningar till de mest väsentliga delarna för att få en snabb och effektiv lagföring. Omfattningen av förundersökningsbegränsningar framgår av *tabell 4* nedan.

Av åklagarnas beslut om att inte inleda förundersökning är 59 procent beslut om förundersökningsbegränsning, vilket är något högre jämfört med föregående

år (58 procent 2018). Ett annat vanligt skäl att inte inleda förundersökning är att uppgifterna i ärendet inte har gett anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har begåtts.

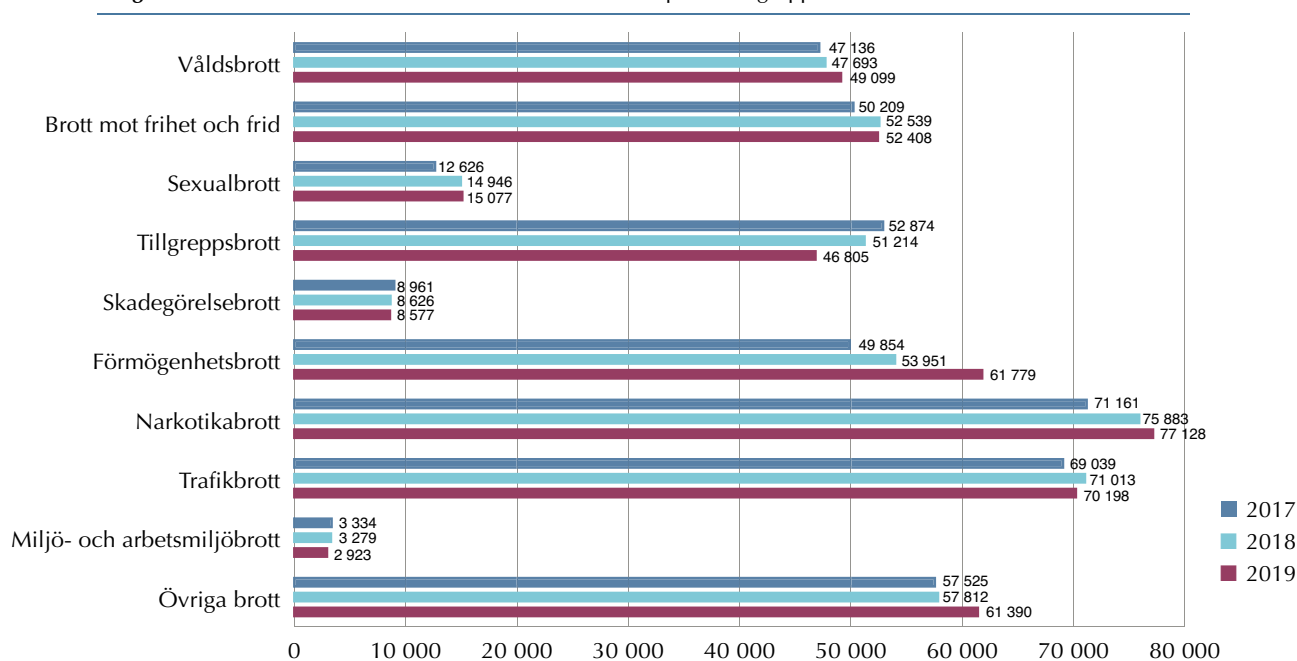
Som *tabell 4* visar har åklagare lagt ned förundersökningar med hänvisning till reglerna om förundersökningsbegränsning i något lägre utsträckning än föregående år.

Tabell 4. Förundersökningsbegränsningar 2017–2019

	2019	2018	2017
Förundersökning inleds inte	6 119	5 972	6 002
varav förundersökningsbegränsningar	3 618	3 483	3 533
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning inte inleds	59%	58%	59%
Förundersökning läggs ned	118 689	113 737	110 076
varav förundersökningsbegränsningar	17 803	17 985	17 277
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning läggs ned	15%	16%	16%

Av *diagram 2* framgår antal beslutade brottsmisstankar uppdelat per brottsgrupp. En antalsmässig ökning har skett i hälften av brottsgrupperna och de andelsmässiga största ökningarna återfinns i grupperna förmögenhetsbrott och övriga brott. I de två största brottsgrupperna, narkotikabrott och trafikbrott, har antalet beslut ökat respektive minskat jämfört med föregående år.

Diagram 2. Antalet beslutade brottsmisstankar 2017–2019 per brottsgrupp

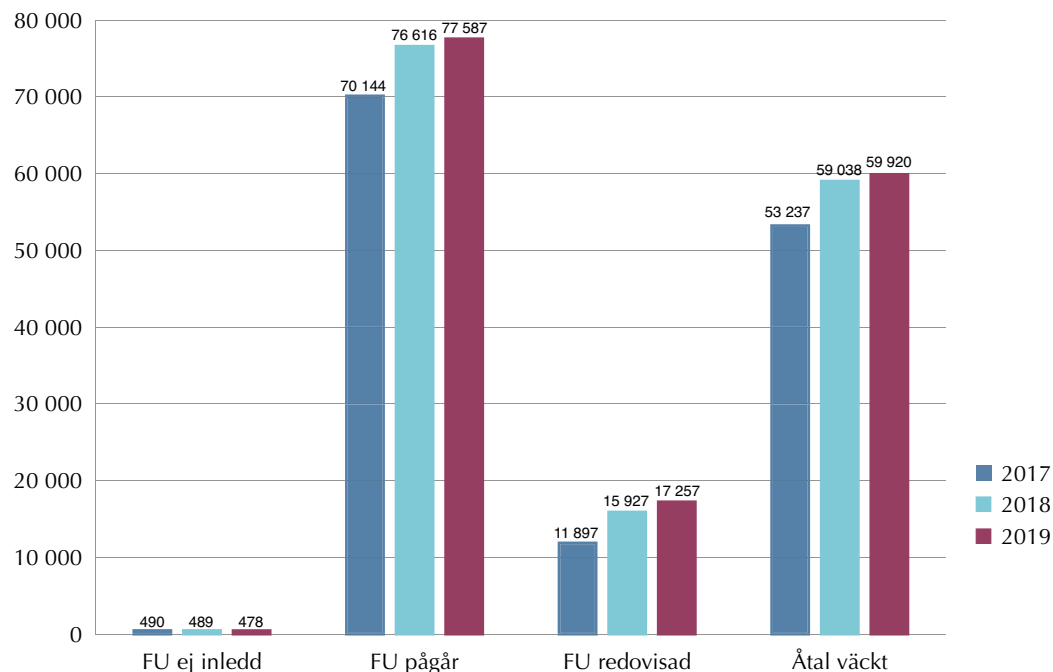
Brottsmisstankar i balans

Med brottsmisstankar i balans avses brottsmisstankar som på något sätt är under handläggning vid Åklagarmyndigheten. När brottsmisstankar registreras hos åklagare läggs de till balansen och när de avslutas räknas de bort. Tidigare avslutade brottsmisstankar kan öppnas igen för kompletterande handläggning och återförs då till balansen. Brottsmisstankarna blir i dessa fall avslutade vid mer än ett tillfälle, men räknas som inkomna endast en gång. Detta innebär att förändringar av balanserna inte är detsamma som skillnaden mellan inkomna och beslutade brottsmisstankar.

De balanserade brottsmisstankarna delas in efter vilket led i handläggningen (se avsnittet *Från brottanmälan till domstolsförhandling*) de befinner sig i vid mättillfället. Indelningen sker i fyra grupper: förundersökning ej inledd, förundersökning pågår, förundersökning redovisad samt åtal väckt. Brottsmisstankar i grupperna förundersökning pågår och åtal väckt hanteras av Åklagarmyndigheten gemensamt med polisen och andra utredande myndigheter respektive domstolarna. För brottsmisstankar i grupperna förundersökning ej inledd och förundersökning redovisad är nästa åtgärd regelmässigt åklagarens ställningstagande, varför myndighetens möjligheter att påverka balanssituationen är större.

I *diagram 3* är de balanserade brottsmisstankarna fördelade på respektive handläggningsläge vid utgången av de tre senaste åren. Totalt sett var balansen större vid utgången av 2019 jämfört med ett år tidigare. Ökningen var ca 3 200 brottsmisstankar, vilket motsvarar två procent. Antalsmässigt och andelsmässigt är det gruppen fu redovisad som har ökat mest, med 1 300 brottsmisstankar och åtta procent, se *diagram 3*.

Diagram 3. Antal brottsmisstankar i balans vid utgången av åren 2017–2019

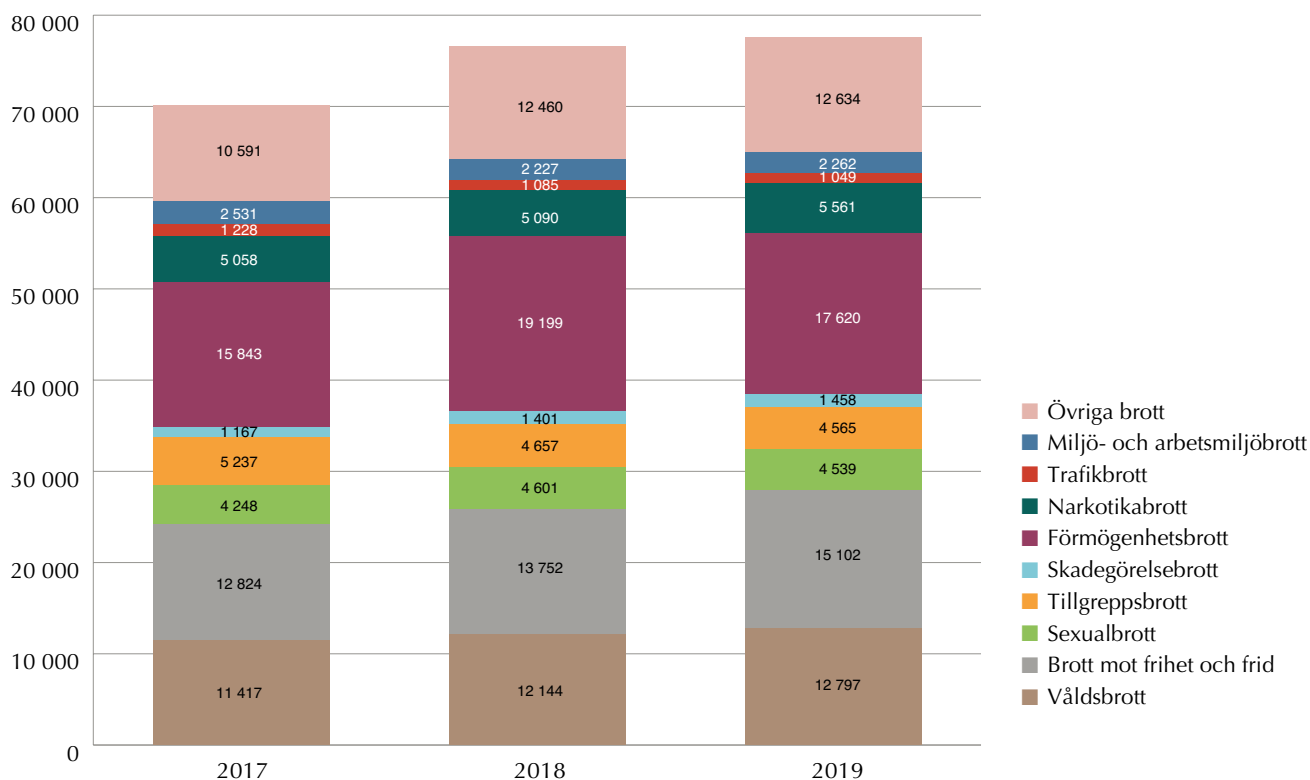

Brottsutredning är färskvara. Det är därför viktigt att det inte går för lång tid innan brott utreds färdigt. Av de balanserade brottsmisstankar där åtal inte väckts vid slutet av 2019 var det 17 procent, det vill säga drygt var sjätte brottsmisstanke, som kommit in till åklagare mer än ett år tidigare. Antalet ärenden som innehåller brottsmisstankar äldre än ett år har ökat till knappt 4 100 år 2019 från knappt 3 800 år 2018, vilket ger en ökning på tio procent. Det är angeläget att fortsätta fokusera på frågan om hur Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens gemensamma verksamhet kan bli mer effektiv. Diskussioner om detta förs i många sammanhang, till exempel vad gäller Polismyndighetens satsning för särskilt utsatta brottsoffer och hur den på bästa sätt ska få genomslag.

Utvecklingen av innehållet i de pågående förundersökningarna är av särskilt intresse. I *diagram 4* redovisas balanserade brottsmisstankar där förundersökning pågår uppdelat per brottsgrupp.

Diagrammet visar att balansen antalsmässigt ökar i drygt hälften av brottsgrupperna. Särskilt värt att notera är att våldsbrotten och brotten mot frihet och frid – brottsgrupper som rymmer många av de särskilt prioriterade brotten – fortsätter att öka i antal. Jämfört med föregående år har antalet brottsmisstankar under utredning för de två nämnda brottsgrupperna ökat med åtta procent.

Diagram 4. Antal brottsmisstankar i balans FU pågår per brottsgrupp vid utgången av åren 2017–2019

Utvecklingen av tider

- Totalt sett har tiden från det att en anmälan kommer in till åklagare till dess att beslut fattats ökat med åtta dagar jämfört med föregående år. Även om man bortser från förmögenhetsbrotten tar det allt längre tid. Ökningen är då fem dagar jämfört med föregående år.
- Att tiderna ökat är en negativ utveckling. De genomsnittliga genomströmningstiderna är längre än önskvärt.
- När förundersökningarna är slutförda tar det i genomsnitt 19 dagar för åklagarna att fatta beslut. Beslutstiden har ökat med två dagar jämfört med föregående år men den håller sig ändå med god marginal inom myndighetens riktvärde, vilket är positivt.

Genomströmningstid

Åklagarmyndigheten mäter tiden från att en anmälan om brott kommer in till en åklagarkammare fram till att åklagaren har avgjort ärendet. Måttet omfattar den tid som ett misstänkt brott utreds och avser förundersökningar som leds av åklagare. Denna tid kallas genomströmningstid. Statistiken över genomströmningstid avser den genomsnittliga tiden som brottsmisstankarna hanterats.

Den totala genomsnittliga tiden från att anmälan inkommit till åklagare till dess att beslut fattats ökade under 2019 till 141 dagar (133 dagar 2018), se *tabell 5*.

I alla brottsgrupper utom övriga brott har genomströmningstiden ökat jämfört med 2018, se *diagram 5*.

Eftersom brottsgruppen förmögenhetsbrott innehåller enstaka ärenden av sådan storlek att de påverkar statistiken finns det anledning att se hur genomströmningstiden utvecklats om den brottsgruppen utesluts. Som *diagram 6* visar är det en generell utveckling med längre genomströmningstider under de senaste åren, jämfört med 2018 är ökningen fem dagar. Som tidigare nämnts är det angeläget att fortsätta fokusera på frågan om hur Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens gemensamma verksamhet kan bli mer effektiv.

Tabell 5. Genomströmningstid och beslutstid 2017–2019

	2019	2018	2017
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut	141	133	122
Beslutstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut	19	17	16

Diagram 5. Genomströmningstid i dagar (medelvärde), 2017–2019 per brottsgrupp

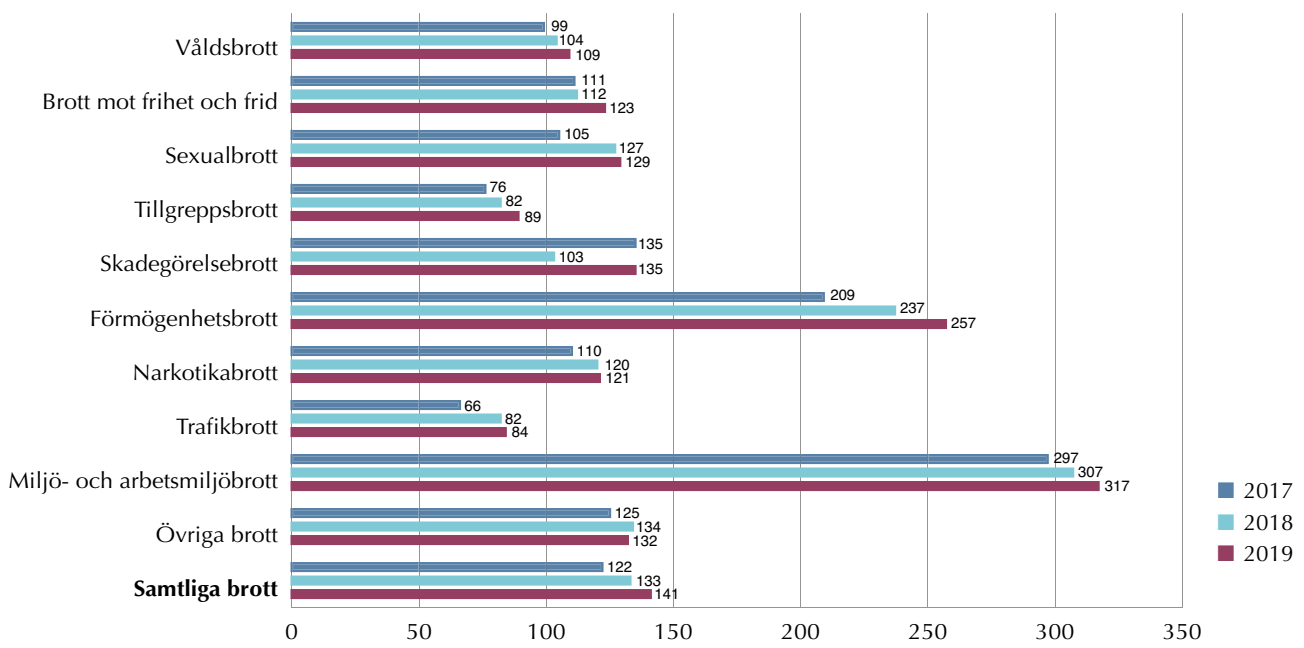
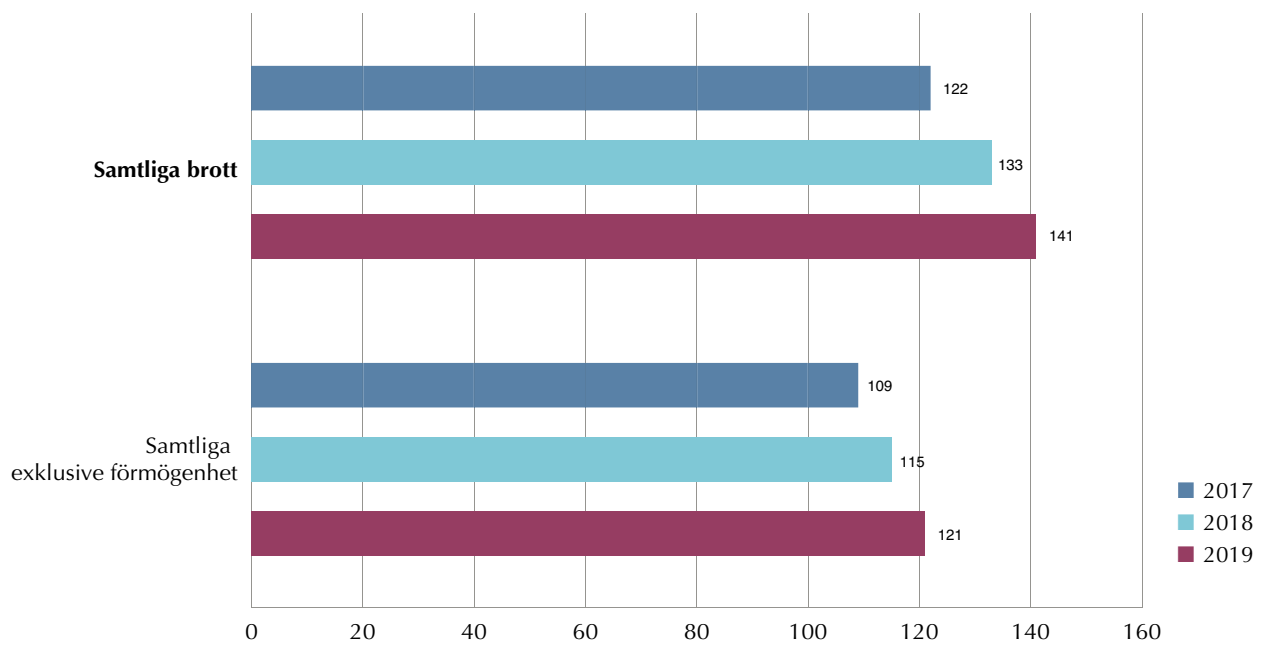

Diagram 6. Genomströmningstid i dagar (medelvärde), 2017–2019

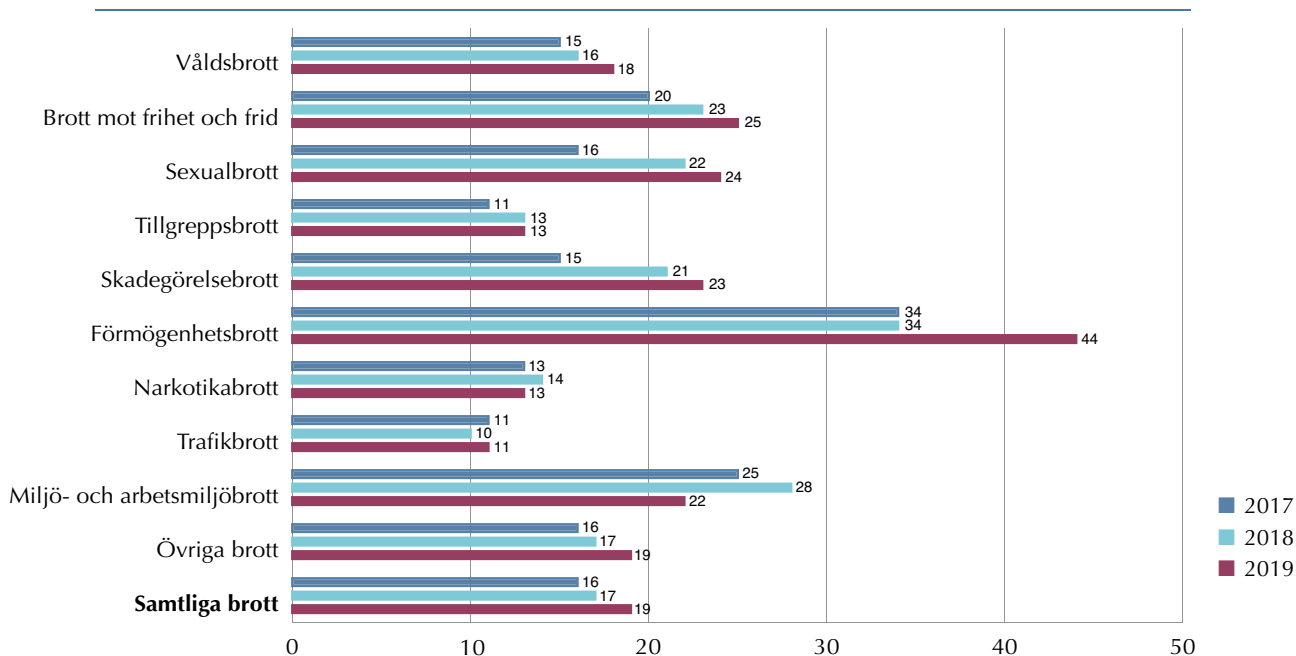
Beslutstid

Utöver genomströmningstid mäts även tiden från att en färdig brottsutredning – åklagarledd eller ledd av annan – kommer in till Åklagarmyndigheten fram till dess att åklagaren har fattat beslut. Denna tid kallas beslutstid. Statistiken över beslutstid avser den genomsnittliga tiden.

För brottsgrupper där beslutsunderlaget generellt sett utgörs av mer omfattande utredningar, till exempel förmögenhetsbrott och miljöbrott, tar det ofta något längre tid att fatta beslut, medan det för enklare ärenden, som återfinns i till exempel grupperna trafik- och tillgreppsbrott, kan gå snabbare.

Under 2019 har beslutstiden ökat påtagligt för förmögenhetsbrotten, men den har ökat även för de flesta övriga brottsgrupper. Sammantaget har den genomsnittliga tiden från inkommet beslutsunderlag till beslut under 2019 uppgått till 19 dagar vilket är en ökning med två dagar sedan föregående år (17 dagar 2018), se *diagram 7*.

Diagram 7. Beslutstid i dagar (medelvärde), 2017–2019 per brottsgrupp

Utvecklingen av lagföring

- Jämfört med förra året har cirka 3 500 fler personer åtalats eller på annat sätt lagförts för brott.
- Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat inom hälften av brottsgrupperna och främst i grupperna förmögenhetsbrott och narkotikabrott.
- Att antalet lagförda personer ökat innebär en positiv utveckling i förhållande till myndighetens uppgift att se till att personer som begår brott blir föremål för lagföring.

Lagföring

I begreppet lagföring ingår åklagarens beslut om åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse (en åtalsunderlåtelse innebär att brottsutredningen leder till en notering i belastningsregistret men inte till någon påföljd) samt beslut om företagsbot som ersättning för straff. Myndigheten har flera mått för att följa resultatutvecklingen för lagföring: antal och andel personer som lagförts samt antal och andel brottsmisstankar som avslutats med lagföring.

Definition av lagföringsandelar redovisas i avsnittet *Principer för resultatredovisningen*.

Åklagare vid Åklagarmyndigheten har totalt sett under året lagfört 111 800 personer vilket är en ökning med tre procent jämfört med föregående år (108 300 personer 2018), vilket framgår av *tabell 6*. Av de personer som har berörts av åklagarbeslut har 66 procent lagförts för minst ett brott. Andelen brottsmisstankar med lagföringsbeslut är 62 procent.

Av det totala antalet personer som blivit föremål för åklagares beslut under 2019 var ungefär 20 procent kvinnor och 80 procent män. Av de personer som lagförts utgjorde 17 procent kvinnor och 83 procent män.

Det totala antalet lagföringsbeslut ökar från 235 200 år 2018 till 236 700 år 2019, vilket är en ökning med en procent.

Tabell 6. Lagföringsbeslut 2017–2019

	2019	2018	2017
Antal brottsmisstankar med lagföringsbeslut	236 708	235 155	221 628
Andel brottsmisstankar med lagföringsbeslut	62%	63%	62%
Antal personer med lagföringsbeslut	111 774	108 310	103 280
Andel personer med lagföringsbeslut	66%	66%	65%

Av *diagram 8* framgår antalet brottsmisstankar som lett till lagföring uppdelat per brottsgrupp. Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat i hälften av brottsgrupperna. Ökningen i gruppen narkotikabrott hänger samman med det ökade inflödet där lagföringen också generellt sett är hög. Den största procentuella minskning av lagförda brottsmisstankar har skett i brottsgruppen sexualbrott som minskat med 19 procent. Minskningen beror på att det 2018 väcktes åtal i flera ärenden med många brottsmisstankar om bland annat utnyttjande av barn för sexuell posering och sexuellt ofredande. Antal lagföringsbeslut 2019 är högre än 2017.

Ökningen av lagförda misstankar om förmögenhetsbrott kan delvis kopplas till stora ärenden.

Av *diagram 9* framgår andelen avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring uppdelat per brottsgrupp. Totalt sett har andelen brottsmisstankar som lett till lagföring minskat med en procentenhet jämfört med föregående år. För flera brottsgrupper är lagföringsnivån påfallande stabil, men liksom när det gäller antalet brottsmisstankar med lagföringsbeslut har det skett en minskning för brottsgruppen sexualbrott, åtta procentenheter jämfört med föregående år, vilket har sin huvudsakliga förklaring i de tidigare nämnda stora ärendena för 2018.

Lagföringsstatistiken påverkas på totalnivå av fler faktorer än förmågan att samla bevisning till stöd för åtal eller annan lagföring. Inte minst påverkas lagföringsnivån av ärendesammansättningen. Inom vissa brottsgrupper lagförs nio av tio brottsmisstankar. Det är fråga om enkla brott som utreds av polis och redovisas som färdiga utredningar. I andra brottsgrupper ligger lagföringsnivån kring tre av tio. Redan små förändringar av ärendesammansättningen påverkar därför den totala lagföringsnivån.

Diagram 8. Antal brottsmisstankar som lett till lagföring 2017–2019 per brottsgrupp

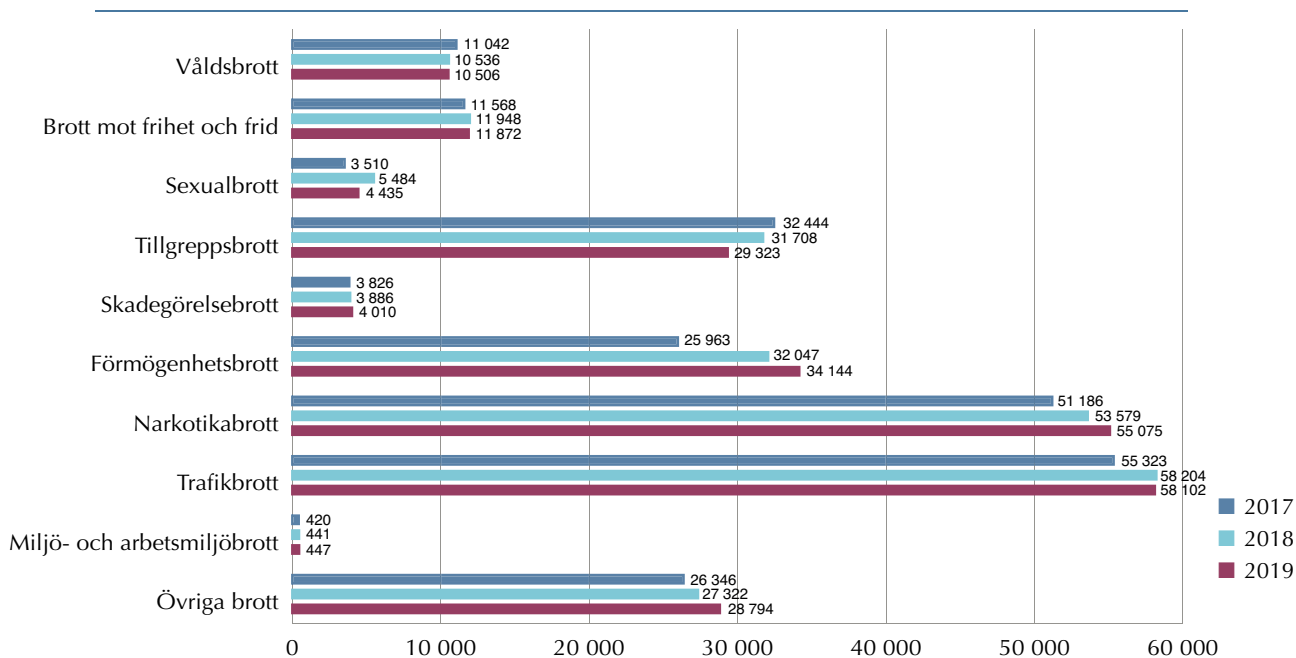
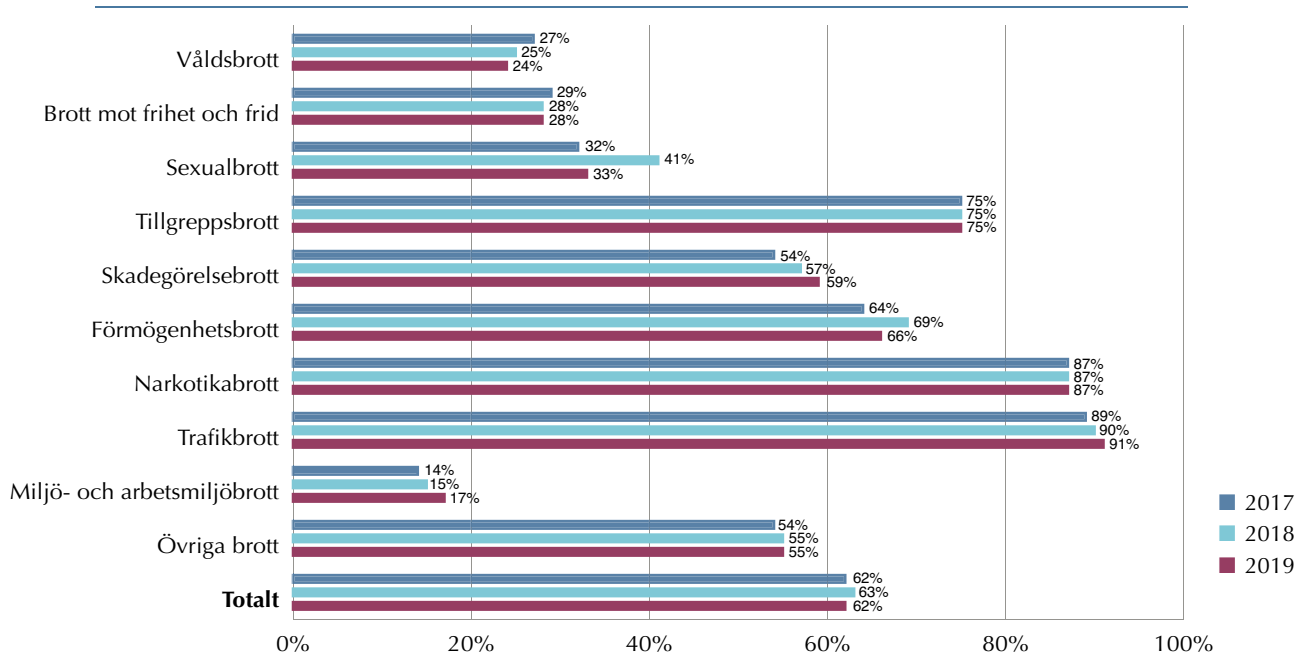

Diagram 9. Andel brottsmisstankar som lett till lagföring 2017–2019 per brottsgrupp

Resurs- och kostnadsfördelning

Fördelningen av resurser och kostnader baseras på tidmätningar som genomförts vid två tillfällen under 2019. Sammanlagt har 96 procent av den totala tiden använts till området utredning och lagföring vilket är samma nivå som förra året. Av myndighetens totala kostnader om 1 639 miljoner kronor (1 542 miljoner kronor 2018) har 1 569 miljoner kronor (1 482 miljoner kronor 2018) fördelats på utredning och lagföring. Den genomsnittliga kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke var 3 522 kronor under 2019 (3 391 kronor 2018). Den genomsnittliga kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke avseende olika brottsgrupper framgår i tabeller i *Fakta i korthet*.

Det bör observeras att det handlar om genomsnittsvärden och att kostnaden kan variera avsevärt för brottsmisstankar inom samma brottsgrupp. För de brottsgrupper som har en hög andel åklagarledda förundersökningar är tidsåtgången högre och därmed även kostnaderna. I miljö- och arbetsmiljöbrott, sexualbrott, våldsbrott och brott mot frihet och frid är andelen åklagarledda förundersökningar över 80 procent medan den i trafikbrott är lägre än tio procent.

Resultat för särskilda områden

Ungdomsbrott

Begreppet ungdomsbrott avser brott som begåtts av ungdomar som har fyllt 15 men inte 18 år och utgör sju procent av alla brottsmisstankar som hanteras inom Åklagarmyndigheten.

Inom alla åklagarområden finns särskilda åklagare som hanterar ungdoms-ärenden. Samtliga områden har välfungerande nätverk för ungdomsåklagarna med en särskild kontaktåklagare utsedd för ungdomsbrott. Uppgiften för kontaktåklagaren är bland annat att fungera som informationskanal och bidra till att bereda olika juridiska frågor som rör ungdomsbrott. Under året har myndigheten genomfört utbildningar för både åklagare och administrativ personal om ungdomsbrott. Under våren 2019 genomfördes en konferens under två dagar för ungdomsåklagare. Den syftade till både vidareutbildning och erfarenhetsutbyte.

Åklagarmyndigheten ska verka för att samverkan enligt 39 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare kommer till stånd. Under

2019 har en uppföljning av denna samverkan genomförts. Det kan konstateras att samverkan i allt väsentligt fungerar väl och medför verksamhetsnytta för både åklagarkamrarna och de aktörer som kamrarna samverkar med, det vill säga polis, socialtjänst, domstolar och, i förekommande fall, försvarare. Vid samverkansmötena har bland annat frågor om kvalitet på utredningar, yttranden och frister diskuterats.

Under året kom det till åklagare in 29 500 brottsmisstankar som avsåg ungdomsbrott. Det är en ökning med drygt 800 brottsmisstankar jämfört med 2018.

Det vanligaste ungdomsbrottet är ett tillgreppsbrott. Sådana brott utgör en femtedel (20 procent) av ungdomsbrotten hos åklagare vilket är dubbelt så vanligt som i de ärenden som Åklagarmyndigheten hanterar generellt. Därefter är narkotikabrotten (18 procent) vanligast förekommande. Sett till alla ungdomsbrott utgör sexualbrotten en mindre del (5,5 procent). Antalet brottsmisstankar om sexualbrott har under 2019 minskat något och ligger kring 1 600 misstankar. Trafikbrott, förmögenhetsbrott och miljö- och arbetsmiljöbrott är förhållandevis ovanliga ungdomsbrott jämfört med myndighetens inflöde totalt sett.

Av de beslutade brottsmisstankarna har 66 procent lett till lagförelse, vilket är samma nivå som 2018. Åklagare har fattat beslut om lagförelse av 10 500 ungdomar under 18 år, en ökning med två procent det senaste året.

I en förundersökning mot en person som inte fyllt 18 år och som gäller brott som kan ge fängelse ska enligt lag beslut i åtalsfrågan fattas senast inom sex veckor från dagen då personen delgavs misstanke om brott. Tidsfristen får dock överskridas i vissa fall, exempelvis vid en omfattande utredning med många personer att förhöra eller vid ärenden där tekniska undersökningar behöver genomföras. Denna tidsfrist har under 2019 hållits i 58 procent av de registrerade ungdomsbrotten. Genomströmningstiden har ökat med 12 dagar och beslutstiden har ökat med två dagar jämfört med 2018. Samtlig statistik om ungdomsbrott redovisas i *tabell 7*.

Tabell 7. Ungdomsbrott. Sammanfattande tabell 2017–2019

	Förändring				
	2019	2018	2017	2019–2018	2019–2017
Inkomna brottsmisstankar	29 521	28 687	29 540	834	-19
Beslutade brottsmisstankar	29 169	28 943	30 067	226	-898
Brottsmisstankar som lett till lagförelse	17 072	16 737	17 211	335	-139
Andel brottsmisstankar som lett till lagförelse*	66%	66%	66%	0	0
Antal lagförda personer	10 471	10 275	10 717	196	-246
Genomströmningstid (dagar)	118	106	109	12	9
Beslutstid (dagar)	16	14	11	2	5
Balanserade brottsmisstankar	6 596	5 760	5 483	836	1 113
Andel lagstadgade beslutsfrister som hållits	58%	60%	60%	-2	-2

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Brott i parrelation, sexualbrott samt brott mot barn

Brott i parrelation, sexualbrott samt brott mot barn har under året varit fortsatt prioriterade.

Brott i parrelation fångar våldsbrott, brott mot frihet och frid och sexualbrott där Brås brottskoder urskiljer att relationen mellan den misstänkte och målsägande är eller har varit en parrelation. Under 2019 har ett flertal sådana brottskoder tillkommit och samtidigt har nya brottskoder införts på brott mellan personer som har andra familjeband än en parrelation. Förändringarna av vilka brott som är möjliga att identifiera vid parrelationer har, tillsammans med avvikelser vid kodningen av anmälda brott, exempelvis att parrelation kodas som övrig familj, gjort att det är svårt att dra slutsatser av utvecklingen av statistiken för den del som utgör brott i parrelation. Vi väljer dock här att inkludera brott i parrelation tillsammans med sexualbrotten då detta är ett prioriterat område inom Åklagarmyndigheten, även om det inte säkert går att säga om utvecklingen är fråga om faktiska förändringar eller är ett resultat av förändringar i koder och registrering.

I begreppet sexualbrott ingår samtliga brott i brottsbalkens sjätte kapitel förutom sexuellt ofredande i form av exhibitionism, koppleri och köp av sexuell tjänst.

Begreppet brott mot barn avser här våldsbrott, sexualbrott, rån samt brott mot frihet och frid mot personer under 18 år.

Det här avsnittets kategorier av brott är ofta svåra att utreda, vilket kan leda till längre utredningstider. Enstaka ärenden med många brottsmisstankar kan påverka resultaten mellan olika år. De bevissvårigheter som ofta finns leder inte sällan till att en stor del av brottsmisstankarna läggs ned.

Inom alla åklagarområden finns åklagare med särskild utbildning för att hantera dessa ärendetyper. Särskilt utsedda åklagare finns för brott mot barn och brott i parrelation. Inom åklagarområdena finns också nätverk för de åklagare som arbetar med utredningar av brott i parrelation, sexualbrott och brott mot barn.

Ett erfarenhetsseminarium har genomförts för åklagare som handlägger brott i parrelation, sexualbrott och brott mot barn. Vid seminariet presenterades aktuell forskning, rättslig utveckling och metodutveckling.

Under året har utvecklingen av rättspraxis när det gäller den sexualbrottslagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2018 följts noggrant. Det pågår ett arbete med att göra en praxissammanställning och ta fram en första vägledning för handläggningen av dessa brott.

Åtgärder har vidtagits under året för att påminna om åklagarens undermålskyldighet till Socialstyrelsen enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall. Bland annat har en informationsfilm tagits fram och publicerats på intranätet.

Särskilt om brott i parrelation och sexualbrott

De tidigare nämnda förändringarna av brottskoder gällande parrelation gör att det inte går att avgöra om förändringar av inflöde, beslut och lagföring i grupperingen sexualbrott och brott i parrelation är faktiska förändringar eller en följd av ändrade brottskoder och bristande kvalitet i registreringen. Behovet av förbättrad kvalitet i registreringen har uppmärksammats i samverkan med Polismyndigheten. Då sexualbrott och brott i parrelation är prioriterade områden redovisas ändå statistik, men 2019 kan inte direkt jämföras med tidigare år.

Under 2019 inkom ungefär 31 000 brottsmisstankar. Av de beslutade brottsmisstankarna har 23 procent lett till lagföring och 3 500 personer har lagförts. Genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut ligger på 124 dagar.

Det operativa arbetet med brott i parrelation och sexualbrott bedrivs oftast i särskilda åklagargrupper och i nära samarbete med polisen. Grupperna leds vanligtvis av seniora åklagare med särskild utbildning och erfarenhet. Inom ramen för regionala och lokala samverkansgrupper och projektarbeten, ofta gemensamma med polisen, har olika aktiviteter och utbildningar genomförts.

Ett fortsatt arbete har skett tillsammans med polisen för att förbättra regionala och lokala rutiner för att handlägga kontaktförbud. En myndighetsgemensam tematisk tillsyn av handläggningen av ansökningar om kontaktförbud har under året genomförts i samarbete med polisen. Rapporten färdigställs i början av år 2020.

Under året har den e-utbildning som Nationellt Centrum för Kvinnofrid tagit fram för Åklagarmyndighetens räkning fått fortsatt spridning. Utbildningen riktar sig till samtliga anställda inom Åklagarmyndigheten och finns också tillgänglig för åklagarna inom Ekobrottsmyndigheten, eftersom vissa av dem ingår i Åklagarmyndighetens jourverksamhet. Utbildningen har ursprungligen tagits fram som ett led i Åklagarmyndighetens jämställdhetsintegrering.

Resultatet av den tematiska tillsyn om sexualbrott mot vuxna, där bland annat våldtäkt ingår, som inleddes under 2018 har under året presenterats i en rapport med slutsatser och rekommendationer.

Rapporten har använts som underlag för kunskapsspridning och kompetenshöjning inom både Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten.

Tabell 8. Sexualbrott och brott i parrelation.*

	2019**	2018**	2017**
Inkomna brottsmisstankar	31 124	30 582	26 602
Beslutade brottsmisstankar	29 825	29 449	24 980
Brottsmisstankar som lett till lagföring	6 311	7 302	5 167
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring***	23%	27%	23%
Antal lagförda personer	3 488	3 330	2 965
Genomströmningstid (dagar)	124	116	107
Beslutstid (dagar)	19	19	15
Balanserade brottsmisstankar	13 062	11 613	10 217

* Grupperingen sexualbrott och brott i parrelation har justerats och uppdaterats för tidigare år.

** Jämförelser mellan åren ska undvikas på grund av ändrade brottskoder och bristande kvalitet i registreringen.

*** I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Särskilt om brott mot barn

Brott mot barn ska utredas med särskild hänsyn till barns utsatta situation. Utredningar om brott mot barn sker oftast inom särskilda åklagargrupper i nära samarbete med framförallt polisen, socialtjänsten och sjukvården. Samverkan sker till stor del i de barnahus som numera finns på många orter i landet. Arbetet är inriktat på att leva upp till det skyndsamhetskrav som gäller för dessa utredningar samt åklagares närvaro vid barnförhören. Allt fler lokaler har utrustats med teknisk utrustning för att göra det möjligt att närvara vid förhör på distans.

Skyndsamhetskravet innebär att en förundersökning som innehåller brott mot barn ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och senast inom 90 dagar efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Detta mäts genom att följa upp bevakningsfrister. Under 2019 har bevakningsfristerna hållits i 58 procent av fallen vilket kan jämföras med 58 procent 2018 och 62 procent 2017. Fristerna registreras manuellt och genomförda granskningar visar att det sannolikt finns vissa brister i registreringen. Åtgärder har vidtagits för att försöka finna ett bättre system för fristregistrering men någon lämpligare modell har ännu inte identifierats. Det är möjligt att myndigheten skulle redovisa en större andel hållna frister om samtliga frister registrerades.

Under 2019 ökade inflödet av brottsmisstankar som avsåg brott mot barn med drygt fyra procent jämfört med föregående år. Av de beslutade brottsmisstankarna har 23 procent lett till lagföring, vilket är en minskning med fem procentenheter jämfört med 2018. Antalet lagföringsbeslut har minskat med 16 procent samtidigt som antalet lagförda personer ökat med sex procent. Att antalet lagföringsbeslut minskat trots att antalet lagförda personer ökat beror på att 2018 års siffror påverkades av enstaka ärenden med ett mycket stort antal lagföringsbeslut per misstänkt. Sådana stora ärenden med flera hundra lagföringsbeslut förekommer inte 2019. Genomströmningstiden från inkommen anmälan till beslut är oförändrad. Omfattningen av balanserade brottsmisstankar har ökat med sju procent jämfört med ett år tidigare. Någon förändring hos Åklagarmyndigheten som kan förklara utvecklingen finns inte.

Tabell 9. Brott mot barn. Sammanfattande tabell 2017–2019

	Förändring				
	2019	2018	2017	2019–2018	2019–2017
Inkomna brottsmisstankar	33 350	32 107	30 148	1 243	3 202
Beslutade brottsmisstankar	32 569	32 271	28 954	298	3 615
Brottsmisstankar som lett till lagföring	6 430	7 696	6 044	-1 266	386
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	23%	27%	24%	-5	-1
Antal lagförda personer	3 541	3 351	3 312	190	229
Genomströmningstid (dagar)	95	95	86	-1	9
Beslutstid (dagar)	21	20	14	1	7
Balanserade brottsmisstankar	9 727	9 063	9 147	664	580
Andel lagstadgade beslutsfrister som hållits	58%	58%	62%	0	-4

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Åklagarmyndigheten har deltagit i ett regeringsuppdrag om översyn av barnahusverksamheten, vilket har redovisats under 2019.

Mängdbrott

Begreppet mängdbrott avser här brott där polisen är förundersökningsledare. De vanligaste mängdbrotten är trafikbrott, narkotikabrott och ringa stöld, men kan också avse misshandel, våld mot tjänsteman, skadegörelse eller bedrägerier. Mängdbrotten utgör ungefär hälften av alla brottsmisstankar som hanteras inom Åklagarmyndigheten.

Mängdbrottshanteringen regleras av en riktlinje som anger att varje åklagarområde ska ha en särskild organisation för mängdbrottsärenden. Det ska även finnas särskilt utpekade åklagare som bland annat ska samverka med polisen i dessa frågor. Samverkan och återkoppling från åklagare till polis sker regelbundet på både regional och lokal nivå i syfte att utveckla verksamheten och höja kvaliteten.

Flera åklagarområden har mängdbrottsnätverk som används i kontakten med polisen, vilket medfört en mer effektiv och strukturerad samverkan. Parallellt har den sedan tidigare pågående samverkan mellan myndigheterna fortsatt, till exempel genom att åklagare har utbildat polispersonal i specifika frågor och genom att poliser har varit placerade på åklagarkammare.

Landets samtliga bötesbrott på trafikområdet handläggs på två åklagarkammare. Mot bakgrund av de goda resultat som koncentrationen av handläggningen har medfört, omfattar den numera även vissa trafikbrott där fängelse ingår i straffskalan. Försöksverksamheten på dessa åklagarkammare om företagsbot i yrkestrafik på väg har permanentats under året.

Av tabell 10 framgår att det under 2019 inkom 220 800 brottsmisstankar om mängdbrott, vilket är en ökning med drygt två procent jämfört med 2018. Drygt två tredjedelar av de inkomna brottsmisstankarna avsåg tillgreppsbrott, narkotikabrott eller trafikbrott.

Av de beslutade brottsmisstankarna har 89 procent lett till lagföring, vilket är samma andel som 2018. Beslutstiden har ökat till i genomsnitt 18 dagar. Balanserna har ökat med cirka nio procent jämfört med 2018. En stor del av balansen utgörs av brottsmisstankar med åtalsbeslut som väntar på att avgöras av domstol.

Tabell 10. Mängdbrott. Sammanfattande tabell 2017–2019

	<i>Förändring</i>				
	2019	2018	2017	2019–2018	2019–2017
Inkomna brottsmisstankar	220 821	216 263	211 498	4 558	9 323
Beslutade brottsmisstankar	232 575	225 748	222 960	6 827	9 615
Brottsmisstankar som lett till lagföring	165 308	158 933	152 750	6 375	12 558
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring*	89%	89%	88%	0	0
Beslutstid (dagar)	18	16	14	2	3
Balanserade brottsmisstankar	53 311	48 686	43 544	4 625	9 767

* I beslutade brottsmisstankar ingår även sådana beslut som brottsmisstanken skickas åter till utredande myndighet, brottsmisstanken avslutas samt övriga beslut. Vid beräkning av lagföringsandelen har dessa beslut exkluderats.

Snabbare lagföring

Åklagarmyndigheten bedriver tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet en försöksverksamhet som med bibehållen rättssäkerhet och kvalitet ska leda till snabbare lagföring av brott. Försöksverksamheten omfattar de brott där polis kommer till brottsplatsen eller påträffar den misstänkta personen och där utredningen kan slutföras på plats eller inom kort tid. Brott som kan omfattas är exempelvis stöld i butik, narkotikabrott, olovlig körning och rattfylleri.

Försöksverksamheten, som inledningsvis har omfattat tre lokalpolisområden och två åklagarkammare i Stockholm, har under 2019 fortskridit. Under 2019 har förberedelser också vidtagits för att försöksverksamheten med start i januari 2020 ska omfatta hela Stockholm (inklusive Gotland) och med start i januari 2021 även i andra delar av landet.

Grov organiserad brottslighet

Arbetet mot grov organiserad brottslighet är en central del av verksamheten där arbete bedrivs inom alla delar av myndigheten. Det europeiska åklagarsamarbetet genom europeiska byrån för rättsligt samarbete, Eurojust, utgör ett värdefullt stöd till svenska åklagare vid ärenden med internationell anknytning, läs mer i kapitlet *Internationell verksamhet*.

Åklagarmyndigheten deltar i det myndighetsgemensamma Operativa rådet som har i uppgift att prioritera den nationella operativa inriktningen i enskilda insatser mot organiserad brottslighet. Förundersökningar som åklagare leder efter beslut om insatser av Operativa rådet omfattar bland annat grova narkotikabrott, grova vapenbrott, penningtvättsbrott, grova våldsbrott och människohandel. Det är brott som ofta begås av personer i gängmiljö eller som på annat sätt är knutet till kriminella nätverk. Under 2019 har arbetet med ärenden kopplade till Operativa rådet uppgått till drygt 11 300 timmar (9 600 timmar 2018, 14 200 timmar 2017 och 21 600 timmar 2016). Den nedåtgående trenden i antalet nedlagda timmar har således brutits. Det har inte heller under detta år pågått stora mål med flera inblandade åklagare i domstolarna, men ärendena har blivit mer komplicerade och krävt mer arbete under förundersökningsstadiet. Ärendena som härrör från Operativa rådets insatser har också blivit mer internationella och samarbetet med Eurojust i dessa har ökat i jämförelse med tidigare år.

Även 2019 har många insatser avsett grova narkotikabrott/narkotikasmuggling samt penningtvättsbrott, men flera har också riktats mot det dödliga skjutvapenvåldet. Flera av insatserna har haft kopplingar till särskilt utsatta områden. Åklagarmyndigheten har deltagit i ungefär lika många insatser som tidigare år i alla åklagarområden.

Terrorism

Flera förundersökningar om terroristbrottslighet har bedrivits under året. En person dömdes 2019 i tingsrätten för förberedelse till terroristbrott, men frikändes i hovrätten. Fyra personer fälldes i tingsrätten för brott mot den så kallade finansieringslagen. Tre av dessa fälldes även i hovrätten (se nedan) medan den fjärde frikändes.

I en förundersökning om misstanke om stämpling till terroristbrott som senare beslutades att läggas ned, togs ett antal mobiltelefoner och en dator i beslag. Föremålen förverkades av domstol eftersom de innehöll rörliga bilder som skildrade närgånget och utdraget grovt våld mot människor och som vid spridning skulle utgöra brottet olaga våldsskildring.

Under året har också åtal väckts mot olika personer för att de brutit mot reglerna om anmälningsplikt enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Högsta domstolen har under året prövat ett åtal där en man på ett öppet Facebookkonto uppmanat allmänheten att föra över pengar till två terroristklassade organisationer. Frågan gällde om rekryteringslagen var tillämplig trots att de två organisationerna var parter i en sådan slags väpnad konflikt, att internationell rätt skulle kunna utgöra ett undantag för straffansvar. Högsta domstolen kom bland annat fram till att organisationerna inte haft någon rätt att utföra stridshandlingar i konflikten och att det inte fanns något hinder mot straffansvar. Mannen dömdes enligt åtalet för brott mot rekryteringslagen. Med hänvisning till brottets art bestämdes påföljden till fängelse i sex månader.

Inga negativa åtalsbeslut, åtalsunderlåtelse, strafförelägganden eller beslut om att inte inleda förundersökning har fattats avseende terroristbrott.

Finansiering av terrorism

I juni 2019 dömdes tre personer av hovrätten för brott mot finansieringslagen (se ovan). De tre personerna hade via mellanhänder i Turkiet och Ukraina fört över pengar till Islamiska staten. Pengarna var avsedda för bl.a. martyrs familjer, och till köp av vapen och drönare. Det var första gången domstol prövade misstankar om terrorfinansiering efter de förändringar som infördes i finansieringslagen 2016.

Inga negativa åtalsbeslut, åtalsunderlåtelse, strafförelägganden eller beslut om att inte inleda förundersökning om brott mot finansieringslagen har fattats. Fyra beslut har under 2019 fattats som innebär att förundersökningar om brott mot finansieringslagen lagts ned.

Totalt sex inkommande och utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete har handlagts vad gäller misstankar om finansiering av terrorism. Under året har inga beslut fattats om penningbeslag, förvar, kvarstad och förverkande i sådana ärenden. 88 beslut om beslag av föremål har fattats under året vid misstankar om brott mot finansieringslagen avseende tillgångar som kan tänkas

användas för finansiering av terrorism fastställt. Det har förekommit ett ärende där polisens inledande beslut om dispositionsförbud avseende tillgångar som kan tänkas användas för finansiering av terrorism fastställts.

Svårigheter och utmaningar när det gäller att utreda och lagföra terroristbrottslighet
Nivån på hotet från terrorism har inte minskat, trots Islamiska statens militära nederlag. Istället har situationen blivit om än något mer komplex mot bakgrund av utvecklingen med ett växande antal konfliktområden i Afghanistan, Libyen, Syrien, Irak och Jemen, vilket skapar utrymme för destruktiva ideologier och terroristnätverk att lyckas. Känslan av osäkerhet som terrorister försöker skapa utgör ett allvarligt hot eftersom det har en potential att undergräva sammanhållningen i samhället. Det är därför viktigt att utreda och lagföra terroristbrottslighet på ett så tidigt stadium som möjligt. Under året har ett åtal för förberedelse till terroristbrott väckts med friande dom i hovrätt. Domen visade tydligt på de bevisvärigheter som finns i utredningar av de osjälvständiga brottsformerna försök, förberedelse och stämpling till terroristbrott. Rättshjälpsansökningar till flera länder utanför EU, särskilt om finansiell information, besvaras fortfarande i flera fall inte alls, vilket utgör ett hinder som påverkar lagföringen i Sverige och i övriga EU negativt. Det finns anledning att förvänta sig att terroristbrottsbekämpningen kan komma att bli mer effektiv med lagstiftningen om hemlig dataavläsning, eftersom den huvudsakliga kommunikationen mellan misstänkta personer inom detta område sker genom krypterade applikationer.

Penningtvätt

Regler om straffansvar vid penningtvätt finns i penningtvättsbrottslagen. Straffansvaret omfattar även den som tvättar vinster från egen brottslighet, så kallad självtvätt, liksom den som i näringsverksamhet eller liknande medverkar till åtgärder som skäligen kan antas vara vidtagna i penningtvätts syfte (näringspenningtvätt). Bestämmelser om penningbeslag finns också i lagen om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen). I denna lag finns även bestämmelser om straff för finansiering av terrorism, se ovan. I lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism finns ett administrativt regelverk som är avsett att förhindra att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och terrorismfinansiering. Under 2019 har antalet lagförda personer ökat väsentligt från 425 personer 2018 till 1 018 personer 2019.

Åklagarmyndigheten följer också upp ett antal andra typer av beslut kopplade till brottsutbyte vid dessa brott. Uppföljningen baseras på manuella genomgångar av ärenden, vilket kan påverka statistikens kvalitet. Dispositionsförbud är ett temporärt förbud att disponera tillgångar som kan tänkas vara resultatet av penningtvätt eller användas för finansiering av terrorism. Åklagare har under året fastställt polisens inledande beslut om dispositionsförbud i 106 ärenden, sammanlagt 162 beslut. Därutöver har dispositionsförbudet hävts i ett fall (ett ärende). I ärenden som avslutats under året har åklagare fattat 224 beslut om penningbeslag, som är ett särskilt verktyg i lagstiftningen om penningtvätt. Vidare har 1 055 beslut om beslag och 68 beslut om förvar fattats. Åklagare har framställt 47 yrkande om kvarstad och 137 yrkanden om förverkande av utbyte av brott och brottslig verksamhet samt gjort 59 framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete i de ärenden som avslutats. Under 2019 har Åklagarmyndigheten också mottagit 33 inkommande framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete inom dessa brottstyper. (Statistik för tidigare år finns i avsnittet *Fakta i korthet*.)

Tabell 11. Penningtvätt 2017–2019

	2019	2018	2017
Antal misstänkta personer som har lagförts	1 018	425	381
Antal beslut i åtalsfrågan	2 302	5 391	1 859
<i>åtal väckts</i>	2 097	5 250	1 544
<i>åtalsunderlåtelse meddelats</i>	5	6	0
<i>strafföreläggande utfärdats</i>	6	13	103
<i>åtal inte väckts på grund av att brott inte kan bevisas</i>	171	106	180
<i>åtal inte väckts av andra skäl</i>	23	16	32
Antal beslut att inte inleda en förundersökning	6	0	6
Antal beslut att lägga ned en förundersökning	1 367	1 026	893
Övriga beslut	1 462	831	541
Totalt	5 137	7 248	3 299

Åklagarmyndigheten deltar i Polismyndighetens samordningsfunktion för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Samordningsfunktionen har bland annat i uppdrag att göra nationella riskbedömningar om penningtvätt och finansiering av terrorism och att fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring.

Under 2018 genomfördes ett projekt i syfte att följa upp den granskning som det internationella organet FATF (Financial Action Task Force) gjort av Sveriges åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Projektet avslutades med en analys och förslag på åtgärder som omfattade flera av Åklagarmyndighetens verksamhetsavdelningar. Åtgärdsförslagen har följts upp och utvärderats under 2019. Det samlade resultatet visar att förslagen tagits tillvara och att Åklagarmyndigheten därmed uppfyller de FATF-rekommendationer som rör myndighetens verksamhet.

Utvecklingen av brottsutbytesarbetet

- Antalet finansiella utredningar har ökat med över 30 procent jämfört med förra året och antal ärenden med yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet har ökat med sex procent.
- Att antalet ärenden med förverkandeyrkanden har ökat innebär en positiv utveckling i förhållande till myndighetens uppgift att begränsa vinsterna av brott och brottslig verksamhet.

Brottsutbyte

I syfte att komma åt drivkrafterna bakom viss brottslighet har Åklagarmyndigheten under de senaste åren bedrivit ett omfattande arbete, på både strategisk och operativ nivå, för att förbättra arbetet med att återta brottsutbyte. Uppföljning av arbetet sker regelbundet.

Åklagarmyndigheten har sedan en längre tid haft revisorer vid specialkamrarna. Eftersom revisorsstödet visade sig vara mycket effektivt i arbetet med att spåra och säkra tillgångar vid utredningar om grov organiserad brottslighet

genomfördes under 2016–2017 en försöksverksamhet med revisorer även på allmänna åklagarkammare. Av besparingskäl avbröts den utökade revisorssatsningen under 2018. Under 2019 har Åklagarmyndigheten beslutat om att återanställa revisorer till de allmänna åklagarkamrarna. Samtliga åklagarområden utom ett har tillgång till en revisor.

När tillgångar som har tagits från någon genom ett brott påträffas under en förundersökning ska de enligt huvudregeln lämnas tillbaka till den som har blivit av med tillgångarna. Detta sker bland annat i form av skadestånd till målsäganden. Om det inte går att utreda vem tillgångarna har tagits ifrån eller om det av någon annan anledning inte går att lämna tillbaka tillgångarna ska de tillfalla staten istället för att den som har begått brottet får behålla dem. Åklagarmyndigheten har under året inlett ett it-utvecklingsarbete för att förbättra möjligheterna till uppföljning av brottsutbyte. I detta ingår utbyte av brott som återförs till målsäganden genom skadeståndsanspråk.

De ökade insatserna för att återföra brottsutbyte har gett positiva avtryck i statistiken. Under året har yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet registrerats i 848 ärenden, jämfört med 797 ärenden året innan. Även antalet yrkanden om förverkande har ökat under 2019.

I arbetet med att spåra och säkra tillgångar inför ett eventuellt förverkande har 1 181 finansiella utredningar genomförts under 2019. Detta kan jämföras med 893 utredningar under 2018. Ökningarna kan sannolikt förklaras med att revisorer har återanställts på de allmänna kamrarna samt med den utbildningsinsats som utförts, se nedan. En annan bidragande orsak till ökningen är ett nytt arbetssätt som innebär att en revisor förordnas i varje nystartat ärende på Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet. Under 2019 har 127 kvarstadsyrkanden registrerats.

Åklagare kan även yrka att näringsidkare ska få företagsbot, något som är vanligast för miljö- och arbetsmiljöbrott. Under året har företagsbot för sådana brott dömts ut i 248 fall (274 stycken 2018 och 240 stycken 2017).

Både under åklagarnas grundutbildning och under olika vidareutbildningar behandlas frågor om förverkande av brottsutbyte och hur det ska säkras under en förundersökning. En nationell utbildningsinsats inom brottsutbyte och penningtvätt genomfördes under 2017–2018. Denna insats har följts upp och utvärderats under 2019. Både antalet yrkanden om förverkanden och antalet åklagarärenden med ett eller flera förverkandeyrkanden ökade efter utbildningsinsatsen.

Tabell 12. Återtagande av brottsutbyte 2017–2019

	<i>Förändring</i>				
	2019	2018	2017	2019–2018	2019–2017
Antal ärenden med förverkandeyrkanden	848	797	607	51	241
Antal förverkandeyrkanden	1 402	1 197	971	205	431
Förverkandeyrkanden, belopp (mnkr)	134	60	377	74	-243
Antal yrkanden om kvarstad	127	106	116	21	11
Finansiella utredningar*	1 181	893	569	288	612

* 2017 redovisas antalet förenklade tillgångsutredningar. Begreppet finansiella utredningar innebär en något utvidgad definition, men skillnaden bedöms vara marginell varför tidigare års siffror används som referens.

Sverige hade ordförandeskapet för ALEFA (ett myndighetsgemensamt europeiskt revisorsnätverk) under 2016–2018. Under denna period var Åklagarmyndigheten ansvarig för ett EU-finansierat projekt som syftade till att utveckla finansiella utredningsmetoder inom människohandelsutredningar i samtliga EU-länder. Projektet redovisades till EU-kommissionen under 2019 och fick högsta betyg av Kommissionen.

It-relaterad brottslighet

Åklagarmyndigheten har vidtagit flera olika åtgärder för att höja kompetensen och därmed ge åklagarna bättre förutsättningar att utreda och lagföra brott.

Utbildningar på it-området genomförs regelbundet, bland annat inom ramen för åklagarnas obligatoriska grundutbildning och valfria vidareutbildningar, såsom en grund- respektive en fördjupningskurs om it-brott. Härutöver finns en e-utbildning om it-brott och bevissäkring i it-miljö som är tillgänglig för alla medarbetare inom myndigheten. Åklagare har dessutom deltagit i olika internationella utbildningar på it-området.

Åklagarmyndigheten har ett nätverk för åklagare från varje åklagarområde med särskild it-kompetens. Åklagarna i nätverket ska stödja kollegor i frågor på it-området och samverka med polisen på regional nivå. Nätverket har haft ett erfarenhetsseminarium under året. Åklagarmyndigheten har också en representant i det europeiska nätverket för it-brottsåklagare.

En webbaserad guide för vanliga frågor om brott med it-anknytning finns på myndighetens intranät. Guiden har omarbetats under år 2019. Vidare har guiden uppdaterats löpande och arbetet med att implementera den i verksamheten, bland annat på de utbildningar som nämns ovan, har fortsatt.

Särskilt om hot och kränkningar på internet

För att stärka myndighetens förmåga att hantera hot och kränkningar på internet hölls i oktober en hatbrottskonferens med bland annat inslag om hatbrott på sociala medier. I januari publicerades en vägledning om handläggningen av ärekränkingsbrott och tillämpningen av den särskilda åtalsprövningsregel som gäller för sådana brott. Vägledningen omfattar till stor del ärekränkingsbrott som begås via internet. Ett metodstöd för utredning av hatbrott och brott mot förtroendevalda som sker på sociala medier har även tagits fram under året.

Anmälningar om hets mot folkgrupp på sociala medier har ökat. En av myndighetens prioriterade prejudikatfrågor har under året varit hur misstankar om hets mot folkgrupp på sociala medier förhåller sig till yttrandefriheten enligt regeringsformen och Europakonventionen. En annan prioriterad prejudikatfråga har varit gränsdragningen mellan dataintrång av normalgraden och grovt brott.

Häktningar och restriktioner

En misstänkt person kan under vissa förutsättningar häktas under en brottsutredning. Att frihetsberöva en person och begränsa möjligheterna till att ha kontakt med andra utgör inskränkningar i grundlagsskyddade mänskliga rättigheter. Stor vikt läggs därför vid att dessa tvångsmedel endast används när det verkligen är motiverat. Beslut om häktning fattas av domstol på begäran av en åklagare om det finns risk för att den misstänkta personen avviker, fortsätter brottslig verksamhet eller försvårar brottsutredningen.

Domstolen kan ge åklagaren rätt att belägga den misstänkta personen med restriktioner under häktetiden. Detta innebär att den misstänkta personens kontakter med omvärlden begränsas om det behövs för att hindra henne eller honom från att påverka vittnen eller andra personer som ska förhöras eller från att försvåra utredningen på annat sätt. Åklagaren är under hela häktningstiden skyldig att pröva om det fortfarande är nödvändigt att personen är häktad och har restriktioner. Om häktningen eller restriktionerna inte längre behövs ska de genast upphävas. Den som är misstänkt har rätt att begära att domstolen prövar om häktningen ska fortsätta och om åklagaren ska ha fortsatt tillstånd att besluta om restriktioner.

Liksom förra året bygger redovisningen i detta avsnitt på uppgifter hämtade från Kriminalvårdsregistret. Dessa uppgifter från Kriminalvården är kvalitets-säkrade och ger en korrekt bild av antalet häktade och förekomsten av olika slags restriktioner vid en viss tidpunkt. I detta sammanhang är det värt att notera att uppgiften om antalet häktade avser antalet häktesperioder och inte antalet unika individer som varit utsatta för tvångsmedel under året, dvs. om en person varit häktad två gånger under perioden redovisas detta som två häktade i statistiken. Den särskilda redovisningen av användningen av restriktioner för unga häktade förutsätter dock även granskning av individuella ärenden i Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Cåbra.

Av *diagram 10* framgår att 10 047 personer var häktade under 2019. Av dem hade 6 843 personer (68 procent) någon form av restriktioner under i vart fall en del av häktningstiden. Antalet häktade är något fler än föregående år då 9 623 personer var häktade. Andelen som varit ålagda restriktioner är något högre än 2018 då 65 procent av de häktade hade restriktioner. I *diagram 11* redovisas antal avslutade häktningar med och utan restriktioner. Av diagrammet kan utläsas att behovet av restriktioner ofta minskar allt eftersom utredningen fortlöper. I allmänhet upphör det i samband med avslutad huvudförhandling i tingsrätten.

Diagram 10. Antal häktade och häktade med restriktioner 2017–2019

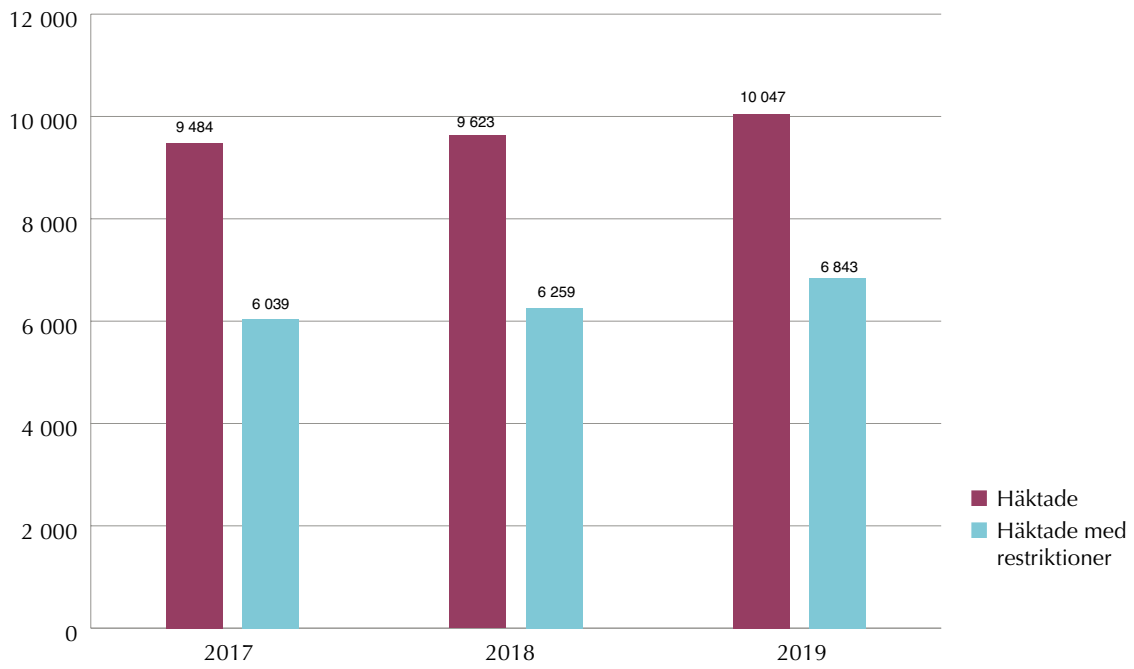
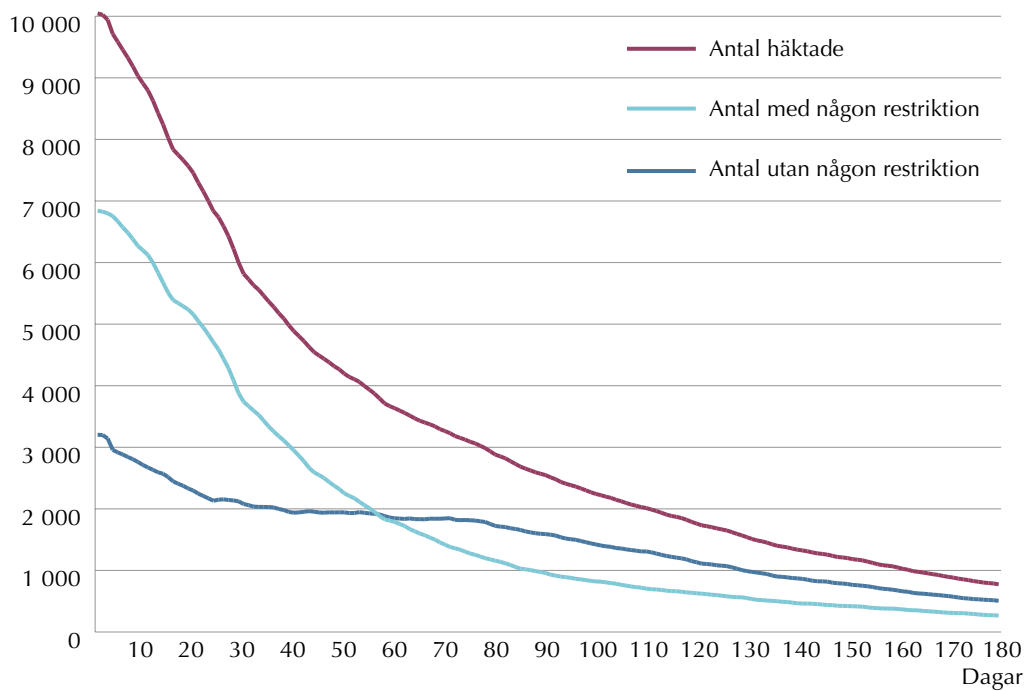

Diagram 11. Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner 2019

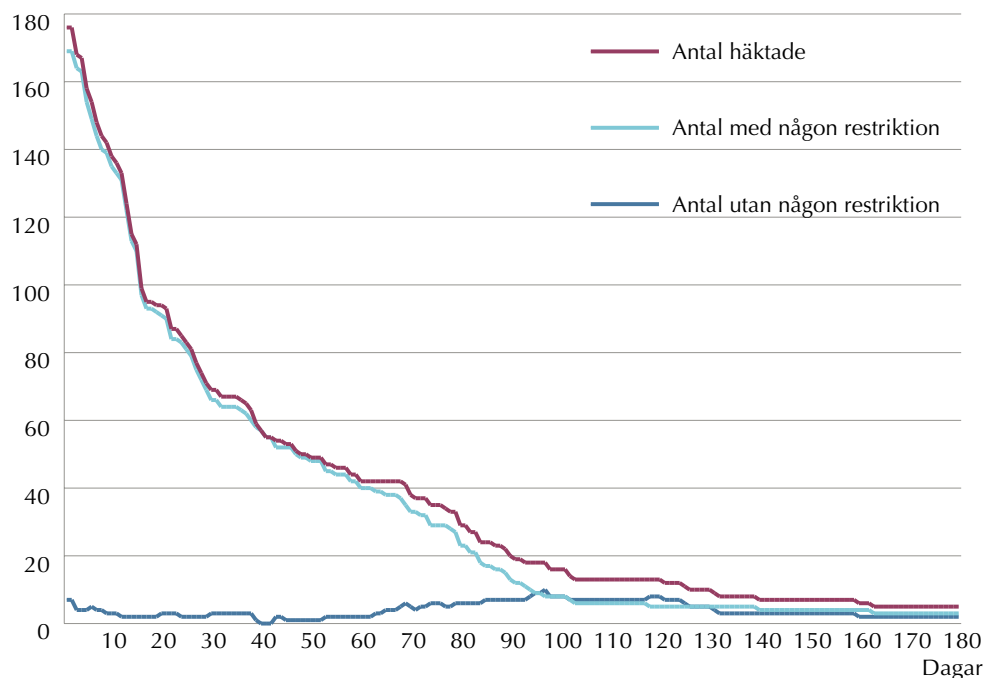

I *diagram 12* redovisas antal avslutade häktningar med och utan restriktion för häktade i åldersgruppen 15–17 år. Under 2019 var 176 av de häktade under 18 år, vilket innebär en ökning med 26 häktade i förhållande till 2018. Andelen unga häktade i förhållande till samtliga häktade har de senaste åren legat mellan 1,6–1,9 procent. En övervägande andel av de häktade ungdomarna har handlagts på kammare vid landets fyra största städer. Flera ärenden härrör från områden som Polismyndigheten har listat som så kallade utsatta områden och där man särskilt har ökat sina insatser under de senaste åren. Det är fråga om mycket allvarlig brottslighet som mord, människorov, grova vålds- och sexualbrott, grova rån och vapenbrott. Under 2019 var 20 unga häktade som misstänkta för grovt vapenbrott, jämfört med 9 stycken 2018. Antalet häktade ungdomar är dock osäkert eftersom det förekommer att en misstänkts ålder justeras till att vara 18 år eller mer under domstolsprövningen.

Av *diagram 13* framgår antalet avslutade häktningar med och utan restriktioner i åldersgruppen 18–20 år. Under 2019 var 1 089 av de häktade i åldern 18–20 år, vilket är en viss ökning jämfört med 2018 då antalet var 957. Andelen häktade i åldersgruppen i förhållande till samtliga häktade är oförändrad (omkring tio procent).

De restriktioner som åklagaren kan besluta om kan vara av olika slag. Kontakter med omvärlden kan begränsas genom att den häktade inte tillåts okontrollerade brevkontakter eller besök. Det finns även möjlighet att förbjuda kontakter mellan den misstänkta personen och andra häktade. Om ärendet är mycket uppmärksammat av media finns möjlighet att begränsa den häktades rätt att ta del av tidningar, radio och tv eller endast vissa typer av sådana medier. Restriktioner i att få tillgång till media kan i de flesta fall upphävas efter några dagar när ärendet inte längre har ett nyhetsintresse. I de flesta fall kan alla former av restriktioner tas bort när huvudförhandlingen är avslutad.

Diagram 12. Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner, 15–17 år, 2019

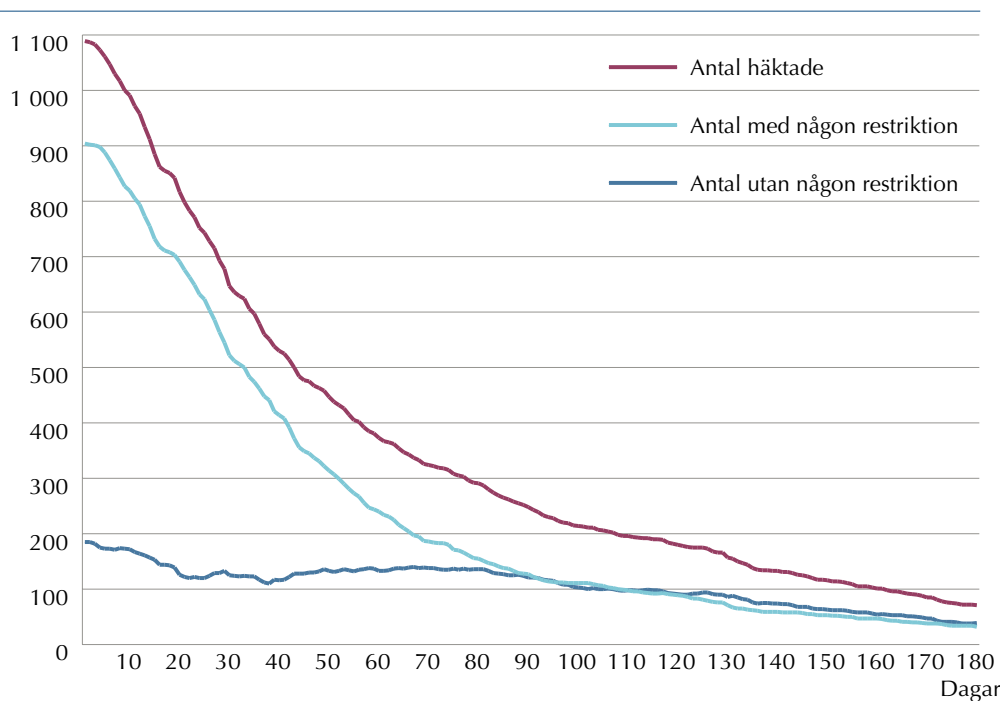
En person som inte har fyllt 18 år häktas endast om det finns synnerliga skäl för det. 2019 ålades 169 av de unga som häktades restriktioner under i vart fall en del av häktningstiden. Andelen utgör 96 procent av de häktade i denna grupp, vilket är en ökad andel i förhållande till 2017 och 2018 (omkring 89 procent). Den höga andelen unga som åläggs restriktioner förklaras med att ungdomar endast i undantagsfall blir häktade om det inte är fråga om mycket allvarlig brottslighet och där det finns en överhängande risk för att de annars försvårar brottsutredningen.

Under 2019 var 69 personer som inte hade fyllt 18 år häktade längre tid än 30 dagar, vilket är en ökning jämfört med 47 personer 2018.

Av de 69 ungdomar som var häktade längre tid än 30 dagar har 66 stycken haft restriktioner under mer än 30 dagar. Åklagaren har möjlighet att medge undantag från beslutade restriktioner. Det kan till exempel innebära tillstånd att ta emot telefonsamtal och besök, tillstånd att vistas tillsammans med en viss annan häktad person, så kallad samsittning, eller tillstånd att vistas gemensamt med andra häktade. Särskilt om den häktade är ung brukar undantag medges, bland annat i form av övervakade telefonsamtal eller besök för att möjliggöra kontakter med föräldrar och andra närstående. Även för äldre misstänkta medges vanligtvis undantag från restriktionerna om häktningstiden blir lång.

Av de 169 personer under 18 år som var häktade med restriktioner hade 14 stycken (åtta procent) enligt vad som kunnat utläsas av diariet föringen inte beviljats något undantag från restriktionerna, vilket är en minskning jämfört med föregående år (12 stycken och nio procent). Övriga häktade ungdomar med restriktioner har haft undantag som har gett möjlighet till kontakter med anhöriga och andra i form av telefonsamtal och besök eller beviljats samsittning och/eller gemensam vistelse. Av de 66 ungdomar som varit häktade med restriktioner i

Diagram 13. Antal avslutade häktningar med och utan restriktioner, 18–20 år, 2019

mer än 30 dagar har samtliga, enligt vad som kan utläsas av diarietföringen, beviljats något eller några undantag från restriktionerna. Besluten om undantag är ofta formulerade som generella beslut med tillstånd att framöver ta emot besök eller telefonsamtal från vissa personer. Beslut om att en häktad ungdom som har restriktioner ändå ska få tillstånd att vistas tillsammans med någon annan häktad person, så kallad samsittning, har fattats för 122 personer, vilket är en ökning med mer än 50 procent i förhållande till förra året då samsittning medgavs för 79 personer. Av de 66 personer under 18 år som varit häktade med restriktioner mer än 30 dagar har 61 stycken (92 procent) fått tillstånd till samsittning eller gemensam vistelse, vilket är en ökning jämfört med år 2017 då 67 procent i denna grupp fick tillstånd till samsittning och/eller gemensam vistelse, vilket är samma andel som 2018 och en ökning jämfört med år 2017 då 67 procent i denna grupp fick sådant tillstånd.

Vägledning om restriktioner och häktningstider återfinns i Åklagarmyndighetens interna riktlinjer (R&R 2015:1). Syftet med riktlinjerna är att begränsa användningen av restriktioner och att ge åklagarna stöd i de risk- och proportionalitetsbedömningar som ska göras. De ska också bidra till att restriktionsbestämmelserna tillämpas på ett rättss enligt och enhetligt sätt. Riktlinjerna behandlar också åtgärder som kan vidtas för att motverka långa häktningstider. En granskning av åklagarnas användning av restriktioner och om denna sker i enlighet med riktlinjerna har genomförts. I rapporten som redovisades 2018 kunde konstateras att åklagarna i hög grad följde de vägledande uttalandena i riktlinjerna.

Betänkandet *Färre i häkte och minskad isolering* (SOU 2016:52) bereds allmänt i Justitiedepartementet. I utredningen föreslås bland annat att häktningstiden före åtal ska begränsas och att domstol ska pröva vilka kategorier av restriktioner som åklagaren får tillstånd att utfärda. De centrala förslagen i betänkandet har tillstyrkts av Åklagarmyndigheten.

Minskad isolering i häkte

Åklagarmyndigheten har under 2019 vidtagit ett antal åtgärder i syfte att bidra till minskad isolering i häkte. Vid ett flertal samverkansmöten med Kriminalvården har diskuterats hur situationen för häktade kan förbättras genom att minska isoleringen och vilka förändringar Åklagarmyndigheten kan vidta genom att justera den elektroniska tvångsmedelsblanketten i Cåbra. Parallellt med detta arbete har Åklagarmyndigheten och Kriminalvården fortsatt arbetet med att ta fram standardiserade former för samverkan mellan åklagarkamrarna och häktena. Målet är att förbättra kommunikationen och hitta lämpliga former för att lätta på restriktionerna och därmed minska isoleringen.

En ändring av tvångsmedelsblanketten i Cåbra har föreslagits så att möjligheten att kryssa i "tillåts ej" vid samsittning tas bort och ersätts med "prövning förbehålls". Den föreslagna åtgärden kommer att införas i Cåbra under våren 2020.

Under året har myndigheten även deltagit i en myndighetsgemensam arbetsgrupp som har arbetat med att försöka underlätta den då akuta situationen på landets häkten. Åtgärder som diskuterades var bl.a. restriktionslätnader, främst ökade möjligheter till samsittning.

Nationell samverkan

Samverkan mellan myndigheter väntas leda till ökad effektivitet för samtliga involverade. Åklagarmyndigheten samverkar med flera olika myndigheter, med vissa i större utsträckning än andra.

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten samverkar i en rad gemensamma

frågor. Det har varit en tydligt positiv utveckling av formerna för och innehållet i samverkan.

På nationell nivå finns flera fasta strukturer för insyn och ömsesidig påverkan samt åklagarmedverkan i polisens nationella operativa ledningsgrupp och i Operativa rådet.

På regional nivå finns olika samverkansorgan som varierar mellan åklagarområdena/polisregionerna. Några som särskilt kan nämnas är de regionala samverkansråd som framför allt avser att realisera satsningen mot organiserad brottlighet samt ärende- och brottsamordning.

Även den lokala samverkan är omfattande och utöver det självklara samarbetet i enskilda ärenden sker en systematisk återkoppling och samverkan med olika grupper av utredare och andra polisfunktioner. Frågor om uppföljning och utveckling behandlas också på återkommande möten på chefsnivå.

Myndigheterna samverkar också genom sina respektive utvecklingscentrum på flera brottsområden. Åklagarmyndigheten deltar vidare i olika utbildningsinsatser hos polisen. Bland annat bjuds många åklagare in som föreläsare på olika nivåer inom Polismyndigheten.

Myndigheten samverkar med Nationellt forensiskt centrum (NFC) som är del av Polismyndigheten. Vid regelbundna trepartsmöten tillsammans med Nationella operativa avdelningen har huvudfokus varit att genom dialog bidra till en mer effektiv forensisk process och därmed kortare handläggningstider.

Under året har ett kriminaltekniskt seminarium med åklagare från hela landet genomförts med medverkan från NFC. Även här var huvudfrågan hur ett närmare och mer effektivt samarbete kan bidra till bättre resultat och kortare ledtider för kriminaltekniska undersökningar.

Myndighetens samverkan med Ekobrottsmyndigheten (EBM) sker i flera olika avseenden eftersom myndigheterna har delvis gemensam verksamhet. Bland annat har myndigheterna viss gemensam utbildning och åklagare från EBM deltar i Åklagarmyndighetens jourverksamhet. Under året har regelbunden samverkan med EBM skett på samtliga nivåer.

Åklagarmyndigheten har också samverkan och löpande kontakter med Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Läkemedelsverket, Migrationsverket, Riksidrottsförbundet, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Spelinspektionen, Sveriges domstolar, Trafikverket, Transportstyrelsen och Tullverket.

Områden som har varit aktuella under året:

- Brottlighet kopplad till spel, till exempel matchfixning (Spelinspektionen)
- Verkställighet samt bötesförvandling, speciellt när det gäller särskilt utsatta områden (Kronofogdemyndigheten)
- Gränssnittet mellan företagsbot och sanktionsavgifter samt mer läsvänliga registerutdrag för att öka effektiviteten i rättskedjan (Transportstyrelsen)
- Åldersbedömningar och utvisningar (Migrationsverket)
- Domstolarnas helgberedskap, teknik i rättssalarna och bemötandefrågor (Domstolsverket och domstolarna)
- Isoleringsbrytande åtgärder för frihetsberövade (Kriminalvården)
- Samordning och hantering av brottlighet spridd över landet (Polismyndigheten)
- Insatser mot särskilt brottsaktiva (Polismyndigheten)
- Myndighetsgemensam tematisk tillsyn av handläggningen av ansökningar om kontaktförbud (Polismyndigheten)
- Projektet snabbförfarande i brottmål (Polismyndigheten)

Utveckling av systemstöd

Ett större projekt med att förbättra möjligheten att följa upp uppdraget att återta brottsutbyte har påbörjats. Två större projekt som har pågått under längre tid har avslutats. Dels är det ett projekt som har gjort det möjligt för ärendehanteringssystemet Cåbra att hantera fler typer av ärenden, såsom överprövnings- och tillsynsärenden, dels ett projekt som kommer att möjliggöra säker digital kommunikation mellan Åklagarmyndigheten och andra aktörer än myndigheter. Ett första steg har också tagits för att ansluta Sverige till det europeiska elektroniska systemet för åklagares hantering av digital bevisning, bland annat genom att tillsammans med andra medlemsländer i EU etablera ett projekt för samarbete kring införandefrågor. Detta arbete fortsätter under 2020.

I det myndighetsövergripande projektet Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF) deltar Åklagarmyndigheten tillsammans med övriga myndigheter i rättskedjan, exempelvis Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Domstolsverket. Under året har myndigheterna arbetat utefter den myndighetsgemensamma planen för 2019. För Åklagarmyndighetens del har detta bland annat inneburit att anpassa systemstödet för att kunna skicka utrednings- och lagföringsbeslut till Polismyndigheten, redovisa brottsmisstankar till Skatteverket samt ett redan påbörjat arbete för att kunna utbyta elektroniska dokument med Kriminalvården. Myndigheten har också deltagit i Domstolsverkets arbete med att digitalt och strukturerat kunna rapportera nya brottmålsavgöranden direkt till berörda myndigheter.

I början av oktober inträffade ett fyra dagar långt driftsavbrott i ärendehanteringssystemet Cåbra vilket drabbade all åklagarverksamhet hos såväl Åklagarmyndigheten som Ekobrottsmyndigheten. De alternativa verksamhetsmässiga rutiner och tekniska lösningar i form av krisdatorer och mallstöd som ingår i myndighetens avbrottplanering kom då att användas och verksamheten kunde fortsatt bedrivas om än med minskad kapacitet. Avbrottet har utvärderats, såväl tekniskt som verksamhetsmässigt, och gett underlag till vidareutveckling av myndighetens avbrottplanering.

Strukturerat jämställdhetsarbete

Under 2019 har Statskontoret lämnat en slutrapport av utvärderingen av regeringens utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter. I denna rekommenderas att regeringen bör ge mer specifika jämställdhetsuppdrag i dialog med olika myndigheter och anpassa uppdragen efter varje myndighets förutsättningar och kompetens.

I årsredovisningen för 2018 bedömdes regeringsuppdraget att införa ett jämställt arbetssätt inom Åklagarmyndigheten vara utfört. Det löpande jämställdhetsarbetet har fortsatt och under 2019 har en uppföljning skett i rapportform. Rapporten har behandlat både myndighetens interna arbete (exempelvis lönestatistik och fördelning av chefstjänster) och operativa arbete inom områden som våld i parrelationer och hedersrelaterad brottslighet.

När det gäller löner och fördelningen av chefspositioner får Åklagarmyndigheten betraktas som jämställd. Däremot finns tydliga skillnader för sjukskrivningsantal, frånvaro på grund av vård av sjukt barn samt deltidsarbete med anledning av barn under tolv år. Inom samtliga dessa områden är kvinnor överrepresenterade. De skillnader som har iakttagits framstår emellertid snarare som en spegling av de strukturella skillnader som finns i samhället som helhet än ett problem som är specifikt för Åklagarmyndighetens myndighetskultur.

Rapporten rekommenderar att Åklagarmyndighetens centrala ledningsgrupp även fortsättningsvis kontinuerligt diskuterar jämställdhetsläget i myndigheten. Detta för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv genomsyrar myndighetens verksamhet. Det föreslås vidare att Åklagarmyndigheten, om regeringen följer Statskontorets rekommendation att utforma mer specifika mål i dialog med de olika myndigheterna, framhåller till regeringen att Åklagarmyndighetens primära fokus bör ligga på regeringens sjätte jämställdhetspolitiska delmål, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Detta är ett mål som redan ingår i myndighetens samhällsuppdrag och specialistkompetens, och det är inom detta område som insatta medel skulle kunna förväntas få störst effekt på samhället i stort.

Förtroende

För att bibehålla en hög rättssäkerhet är allmänhetens förtroende för Åklagarmyndigheten väsentligt. Förtroendet är en viktig förutsättning för att människor ska anmäla brott, delta i brottsutredningar och ställa upp som vittnen. Förtroendet mäts för rättsväsendet som helhet och för enskilda aktörer genom den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) som genomförs av Brottsförebyggande rådet.

Undersökningen för 2019 visar att medborgarnas förtroende för rättsväsendet har ökat. För rättsväsendet som helhet har förtroendet ökat med en procentenhet och för åklagare med tre procentenheter sedan föregående år. Andelen som uppger att man har högt förtroende för åklagare är 39 (36) procent.

NTU publicerades första gången 2006 och under ett antal år ökade förtroendet för rättsväsendet för att därefter ligga relativt stabilt fram till och med 2016. 2017 kom ett trendbrott då förtroendet minskade. 2018 och 2019 innebär en återgång till högre nivåer.

Andelen som uppger att de har utsatts för brott har ökat något sedan föregående år. Det är framförallt utsatthet för hot som ökar, vilket är en trend sedan flera år. Oron över att utsättas för brott ligger kvar på samma nivå som året innan.

Kantar Sifo genomför årligen en undersökning om svenska myndigheters anseende hos allmänheten. Åklagarmyndigheten deltog för första gången 2013. Myndighetens anseendeindex för 2019 var 34 (34), vilket är samma nivå som de två senaste åren. De 40 deltagande myndigheterna i undersökningen hade ett anseendeindex i ett spann mellan 67 och -24.

Rättsutveckling och rättslig styrning

Inom området rättsutveckling och rättslig styrning bedrivs verksamhet genom tillsyn (bland annat överprövningar), föreskrifter och rekommendationer samt ärenden i Högsta domstolen. Myndighetens föreskrifter, riktlinjer och annat metodstöd ska skapa en enhetlighet i rättstillämpningen. Ärenden i Högsta domstolen syftar i första hand till att oklara rättsliga frågor av betydelse för åklagarverksamheten (prejudikatfrågor) ska klargöras genom en prövning av domstolen. Inom myndigheten arbetar utvecklingscentrum, tillsynsavdelningen och rättsavdelningen med frågor om rättsutveckling och rättslig styrning.

Enhetlig rättstillämpning och rättsutveckling

Enligt 3 § i instruktionen för Åklagarmyndigheten ska riksåklagaren, som högsta åklagare under regeringen, verka för lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid åklagarnas rättstillämpning. Vidare följer av 2 § åklagarförordningen att riksåklagaren ansvarar för att Åklagarmyndigheten meddelar de föreskrifter, allmänna råd och övriga riktlinjer och anvisningar som behövs för att uppnå enhetlighet och följdriktighet vid åklagarnas rättstillämpning.

Resultatet från utvecklingsverksamheten redovisas i olika styrande och vägledande dokument för att underlätta informationsdelning och kunskapsutveckling, i syfte att säkerställa att åklagarnas rättstillämpning håller hög och jämn kvalitet genom hela utrednings- och beslutsprocessen.

Rättslig tillsyn

Som en del i att bibehålla en hög kvalitet och enhetlighet i verksamheten bedrivs rättslig tillsyn på Åklagarmyndigheten. Rättslig tillsyn kan dels bestå av tillsyn av fel och brister i enskilda fall (riksåklagarens tillsynsarbete), dels tematisk och planerad tillsyn som avser särskilda verksamhetsområden (Utvecklingscentrums tillsynsarbete).

I princip kan alla åklagarbeslut överprövas. En överprövning innebär att ett åklagarbeslut granskas av en högre åklagare (överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum). En överprövning kan leda till att ett beslut ändras eller att det bedöms vara korrekt och därför inte ändras. Undantagsvis kan beslut också överprövas av riksåklagaren.

Riksåklagarens tillsynsarbete

Myndighetens tillsynsavdelning svarar för riksåklagarens rättsliga tillsyn i enskilda fall och handlägger bland annat särskilda och förenklade tillsynsärenden överprövningsärenden samt remisser från de externa tillsynsorganen Riksdagens ombudsmän (JO), Justitiekanslern (JK) och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN). I ett så kallat särskilt tillsynsärende görs en ingående granskning av handläggningen av ett ärende och ofta ges vägledande uttalanden i en viss rättslig fråga.

Under 2019 har det framåtblickande syftet i tillsynsverksamheten fått ytterligare genomslag efter de förändringar som gjordes 2017 och 2018. Under 2019 har det inletts ungefär hälften så många särskilda tillsynsärenden som under 2018. Under 2019 har 20 ärenden inletts (44 under 2018). Antalet förenklade tillsynsärenden under 2019 ligger på samma nivå som under 2018. Under 2019 har fem ärenden om förenklad tillsyn inletts (sex stycken under 2018). Antalet remisser 2019 ligger totalt sett på samma nivå som 2018, drygt 30 stycken. Från JO har sju

remisser inkommit (elva under 2018) från JK har 25 remisser inkommit under 2019 (22 under 2018).

Utvecklingscentrumens tillsynsarbete

För närvarande genomförs tillsammans med Polismyndigheten en tematisk tillsyn av handläggningen av kontaktförbudsärenden. Syftet är att klarlägga om styrdokumentet på området har fått genomslag i arbetet, om tidigare konstaterade brister i handläggningen har minskat och om enhetligheten i handläggningen av ärenden om kontaktförbud har ökat.

Sex åklagarkammare och motsvarande polisområden har ingått i granskningen och cirka 600 ärenden med beslut om kontaktförbud har granskats. I projektet har även intervjuer med ledningen för berörda åklagarkammare och polisområden ingått.

Projektet ska utmynna i en tillsynsrapport som beräknas bli klar under våren 2020.

Strafföreläggande med villkorlig dom som påföljd har i några utvalda brottstyper granskats med särskild inriktning på om det har varit uppenbart att påföljden ska bestämmas till villkorlig dom (Tillsynsrapport 2019:2). Granskningen visar att åklagare använder strafföreläggande med villkorlig dom på ett i allt väsentligt korrekt sätt. I rapporten anges olika rekommendationer och förslag på åtgärder.

Överprövningar

Överprövningsverksamheten har en viktig funktion i att främja rättssäkerheten och en enhetlig rättstillämpning. Verksamheten sker huvudsakligen vid myndighetens utvecklingscentrum. Under 2019 har man fått ett nytt diarium i ärendehanteringssystemet Cåbra.

Under året har 2 780 åklagarbeslut (2 407 år 2018) begärts överpröva och 2 729 (2 379 år 2018) har avgjorts. Det innebär att både antalet inkomna och avgjorda beslut har ökat jämfört med föregående år. År 2017 var motsvarande siffror 2 366 respektive 2 356. Ändring av åklagarbeslut har skett i 213 fall (206 år 2018) vilket motsvarar åtta procent av antalet avgjorda överprövningar.

Ändringsfrekvensen varierar mellan olika typer av brott. Till exempel överprövades 200 beslut om förtal och förolämpning, varav endast fem innebar ändringar av åklagarens beslut (tre procent). Motsvarande siffror för 2018 var 189 beslut varav åtta innebar ändringar (fyra procent). I fall om bedrägeri och förskingring fattades 188 beslut varav 16 (åtta procent) ledde till ändringar. Motsvarande siffror för 2018 var 178 beslut varav 21 ändrades. För våldtäkt fattades 289 beslut varav 55 ändrades (22 procent). Motsvarande siffror för 2018 var 186 beslut varav 29 ändrades (16 procent).

Det finns ytterligare en möjlighet till överprövning hos riksåklagaren, men som huvudregel tar riksåklagaren inte upp ärenden till prövning när ett beslut har prövats vid utvecklingscentrum. Under 2019 inkom 479 ärenden (402 ärenden 2018) till riksåklagaren med begäran om sådan överprövning. Ett ärende togs upp till prövning av riksåklagaren under 2019.

Utvecklingsarbete

Ett flertal rättsliga utvecklingsprojekt har genomförts vars huvudsakliga syfte har varit att genom vägledning och rekommendationer öka kvaliteten och enhetligheten i handläggningen. Dessa insatser redovisas under respektive område i avsnitten för myndighetens prioriterade områden. Utöver dessa utvecklingsinsatser kan följande projekt nämnas:

Under 2019 har fem rättspromemorior har tagits fram:

- Den misstänktes rätt till insyn i en brottsutredning (RättsPM 2019:1) är en uppdatering och ersättning för en tidigare rättspromemoria på området. Uppdateringarna berör främst de lagändringar om misstänkta insyns rätt som trädde i kraft 2017, men även en utvecklad vägledning i övrigt
- Egenmäktighet med barn (RättsPM 2019:2). Den innehåller svar på ett antal av de vanligaste rättsliga frågorna som kan uppstå vid handläggningen av dessa ärenden.
- Människosmuggling (RättsPM 2019:3). Den belyser vissa av de vanligaste frågorna som kan uppstå och ska bidra till en effektiv, rättssäker och enhetlig handläggning av denna ärendetyp.
- Inhämtningslagen (RättsPM 2019:4). Från och med den 1 oktober 2019 ska beslut om inhämtning av elektronisk kommunikation enligt den s.k. inhämtningslagen fattas av åklagare vid Åklagarmyndigheten. Promemorian är avsedd att vara ett stöd för de åklagare som avdelats att vara beslutsfattare i dessa ärenden.
- Utvisning på grund av brott (RättsPM 2019:5). Promemorian ska vara till ledning för åklagare i ärenden där den misstänkta personen inte är svensk medborgare

Fyra nya handböcker och handledningar har tagits fram:

- Förtal och förolämpning. Handboken behandlar bland annat frågor om handläggning och åtalsprövning.
- Tre handböcker som behandlar smugglingsbrott, tullbrott, brott mot LPK (lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter) och skattebrotten samt ett flödesschema. Vid utformningen har ambitionen varit att åklagare snabbt ska kunna få överblick över vilket regelsystem som ska tillämpas och hur gärningen ska rubriceras, allt för att öka förutsättningarna för att åklagaren ska kunna fatta korrekta beslut i det inledande skedet av utredningen, men också under den fortsatta förundersökningen och inför åtal.

Två handböcker har uppdaterats:

- Brott mot barn - Åklagarens barnhandbok har uppdaterats och omarbetats. I handboken har RättsPM 2014:3 Barn som vittnen i brottmål och RättsPM 2013:3 Resande i sexuella övergrepp mot barn inarbetats. Avsnitt som rör brott som begåtts utomlands mot barn har lagts till och ny lagstiftning och lagändringar har inarbetats.
- Kontaktförbudshandboken. I arbetet har den nya lagstiftningen på området som trädde i kraft 1 juli 2018 beaktats. En allmän översyn av handbokens struktur och innehåll har också gjorts.

Fyra rättspromemorior har uppdaterats:

- Narkotika - Preparatbeskrivning (RättsPM 2016:1) har uppdaterats flera gånger under året, i takt med att nya preparat har narkotikaklassats.
- Hemliga tvångsmedel – hanteringen i vissa ärenden (RättsPM 2012:8) har uppdaterats med bland annat frågor om överlämnande av sidoinformation och informationsutbyte med Europol och Eurojust.
- Tillträdesförbud vid idrottsarrangemang (RättsPM 2010:1) har uppdaterats med anledning av ny lagstiftning och som resultat av en tematisk tillsyn.

- Skadestånd – Om åklagarens uppgift att föra målsägandens talan (RättsPM 2018:2) har kompletterats med ett nytt avsnitt som tar upp de särskilda frågeställningar som blir aktuella i mål där målsägande varit förordnat i tingsrätten.

Övrigt:

- Vid den årliga hatbrottskonferensen möttes myndighetens hatbrottsåklagare för erfarenhetsutbyte, information och inspiration.
- Ett metodstöd om människohandel och andra närliggande brott har tagits fram. Metodstödet är i första hand riktat till åklagare vid allmänna åklagarkammare som kommer i kontakt med sådan brottslighet under jourtid. Syftet är att jouråklagaren ska kunna identifiera vilken brottsmisstanke som är aktuell och ge direktiv och fatta erforderliga beslut i initialskedet av förundersökningen

Rättsutveckling i Högsta domstolen

Högsta domstolen är sista domstolsinstans bland de allmänna domstolarna och är i princip en ren prejudikatinstans. Som ensam allmän åklagare i Högsta domstolen har riksåklagaren en viktig uppgift för rättsutvecklingen och rättsbildningen inom de straffrättsliga och straffprocessuella områdena. Genom att föra lämpliga mål till Högsta domstolen kan riksåklagaren få fram klargörande besked i frågor som rör den praktiska rättstillämpningen. Utgångspunkten är att verksamheten ska koncentreras till frågor som har betydelse för det operativa åklagararbetet och som är viktiga för att utveckla straffrätten samt för att förverkliga de kriminalpolitiska mål och prioriteringar som riksdag och regering lagt fast.

Riksåklagaren har under 2019 överklagat åtta mål till Högsta domstolen. Det är avsevärt färre än 2018 och 2017 då 13 respektive 19 överklaganden lämnades in. Antalet överklaganden varierar mellan åren, vilket framför allt beror på begränsningar i vilka mål som är lämpliga att överklaga till Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i fem av de mål som riksåklagaren har överklagat under året. I två fall har Högsta domstolen avslagit riksåklagarens begäran om prövningstillstånd. I det åttonde fallet har Högsta domstolen ännu inte fattat beslut i tillståndsfrågan.

Antalet överklaganden ger dock inte en fullständig bild av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen. Den största delen av arbetet läggs ned på mål där den dömda personen har överklagat en hovrättsdom och där Högsta domstolen har begärt att riksåklagaren ska komma in med en svarsskrivelse. I de fall där riksåklagaren i svarsskrivelsen har ansett att det inte har funnits skäl för prövningstillstånd har Högsta domstolen oftast inte heller tagit upp målet till prövning. Under 2019 har riksåklagaren gett in 87 svarsskrivelser till Högsta domstolen. Det är avsevärt fler än 2018 och 2017 då 63 respektive 59 svarsskrivelser gavs in. Antalet ingivna svarsskrivelser överensstämmer i stort med det antal mål där Högsta domstolen begärt att riksåklagaren ska komma in med svarsskrivelse. Noteras kan att Högsta domstolen under året i högre utsträckning än tidigare år begärt in svarsskrivelse i förtursmål, vilka kräver en skyndsam handläggning från riksåklagarens sida.

Ibland händer det att den tilltalade efter att ha överklagat hovrättens dom till Högsta domstolen begär att riksåklagaren ska återuppta förundersökningen i målet och komplettera utredningen i något avseende. Det kan till exempel vara fråga om att hålla förhör med något vittne som inte tidigare har hörts. Riksåklagaren har handlagt tio sådana ärenden under året. Det är lika många som 2018 och fler än 2017 då motsvarande siffra var åtta.

Resningsärenden

En del av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen avser ärenden om resning eller besvär över domvilla. Resning och besvär över domvilla är extraordinära rättsmedel och aktualiseras endast i undantagsfall. Den rättsliga regleringen av domars rättskraft ska tillgodose intresset av att de inblandade parterna i ett brottmål ska känna trygghet i att en sak som har prövats av domstol inte ska kunna tas upp igen. Från denna grundläggande princip kan i vissa fall undantag göras för att felaktiga domar ska kunna korrigeras och det kan då ske genom resning eller besvär över domvilla, vilket kräver att nya bevis eller omständigheter framkommit.

Under året fram till december har det registrerats 33 nya ärenden om resning eller domvilla, vilket är tio fler än föregående år. 21 av ärendena har initierats genom ansökningar från enskilda personer som har önskat att riksåklagaren ska begära resning eller återuppta en förundersökning för att utreda om det finns skäl för resning. Tre ärenden har, med anledning av att nya uppgifter kommit fram, lämnats över av åklagare för att frågan om resning skulle prövas av riksåklagaren. I nio ärenden har Högsta domstolen förelagt riksåklagaren att avge förklaring i ärenden där ansökan om resning har lämnats direkt till Högsta domstolen.

Riksåklagaren har under året återupptagit förundersökningen i sju ärenden.

Vid årets början fanns sex ärenden som inkommit tidigare men ännu inte var avslutade. Under året har 28 ärenden avslutats. Flera ärenden väntar på beslut från Högsta domstolen och åtta ärenden är under handläggning hos riksåklagaren.

Resurs- och kostnadsfördelning

Fördelningen av resurser och kostnader baseras på tidmätningar som genomförts vid två tillfällen under 2019. Sammanlagt har fyra procent (fyra procent 2018) av den totala tiden använts till området rättsutveckling och rättslig styrning under 2019. Av myndighetens totala kostnader om 1 639 miljoner kronor (1 542 miljoner kronor 2018) har 70 miljoner kronor (60 miljoner kronor 2018) fördelats på rättslig styrning och utveckling.

Internationell verksamhet

Operativt internationellt samarbete

I arbetet med att bekämpa den internationella brottsligheten är samarbetet mellan brottsutredande myndigheter i olika länder en väsentlig faktor. Arbetet sker inom EU till stor del genom direktkontakter mellan åklagare. Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket (EJN) är viktiga aktörer med uppgift att underlätta samarbetet, även i förhållande till andra stater. Det finns ett flertal internationella rättsliga instrument som möjliggör samarbetet (rättslig hjälp, europeisk utredningsorder, nordisk och europeisk arresteringsorder och utlämning).

På Åklagarmyndigheten finns en särskild enhet, Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, som hanterar ärenden om allvarlig brottslighet som kräver särskilda arbetsmetoder och/eller ett mer omfattande internationellt samarbete, bland annat organiserad gränsöverskridande brottslighet. Operativt internationellt samarbete bedrivs dock, i olika omfattning, vid i stort sett samtliga åklagarkammare och i olika typer av ärenden. Nedan följer exempel på internationellt arbete under 2019.

Terrorism

Utredningar av terroristbrott och finansiering av terrorism kräver generellt sett ett internationellt samarbete även om brotten inte alltid begås i en internationell kontext. Under året har flera inkommande och utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete vad gäller misstankar om sådan brottslighet handlagts.

Krigsbrott

Antalet anmälningar har minskat väsentligt i förhållande till år 2018. Detta har emellertid inte lett till en mindre arbetsbörda på området. Fokus har under året i stor utsträckning legat på den så kallade återvändarproblematiken. Ett stort arbete har skett för att förbättra samverkan mellan olika myndigheter och för att säkra att information om övergrepp i form av folkmord, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten omhändertas på ett effektivt sätt så att lagföring kan ske. Det strukturerade arbetet med att samla in information om övergrepp begångna i samband med kriget i Syrien och Irak har fortsatt. Samarbetet med andra länder inom EU på detta område har ökat ytterligare.

Människohandel

Antalet åtal och fällande domar på området ökade kraftigt under 2018 för att under 2019 gå tillbaka något. Det rör sig emellertid fortfarande om relativt få ärenden, varför enstaka åtal får stort genomslag statistiskt sett. Under året har ett ökat antal anmälningar från Migrationsverket inkommit, särskilt när det gäller ensamkommande barn och ungdomar. Man har kunnat konstatera att dessa ärenden oftast är mycket svåra att leda i bevis. Vid många tillfällen finns det misstanke om människohandel i utlandet men reglerna om domsrätt leder till att dessa förundersökningar inte kan bedrivas i Sverige.

Sexualbrott via internet

Under året har förundersökningar bedrivits i flera ärenden där sexualbrott begåtts via internet. I ett ärende med omfattande internationellt samarbete fast-

ställdes praxis från året innan att sexuella övergrepp kan begås via internet. I det aktuella fallet hade en man i Sverige begått grova våldtäkter på barn i Filippinerna. I ett annat ärende från 2019 har domstolen klargjort att det finns en tydlig skillnad på hur den svenska lagen ser på livesända och förinspelade övergrepp. Som lagen är utformad går det i det sistnämnda fallet inte att döma involverade vuxna för den sexuella handlingen utan endast för poseringsbrott. Ett internationellt samarbete låg till grund för utredningen i ärendet.

Korruption

Det internationella samarbetet är omfattande inom området för korruptionsbekämpning. Svenska åklagare måste regelmässigt söka samarbeten med andra länder vid utredningar om misstänkta mutbrott förövade av svenska personer och företag i andra länder. Samtidigt förekommer att andra länder söker svenskt rättsligt bistånd i sina korruptionsutredningar. Åklagarmyndigheten deltar i samarbetet inom OECD och dess arbetsgrupp mot mutor. Arbetsgruppen, som möts kvartalsvis, har en central roll i att bevaka att medlemsstaterna implementerar och tillämpar EU-konventionen inom området. Åklagarmyndigheten har under året även bistått Regeringskansliet vid den uppföljning som OECD gjort av Sveriges genomförande av konventionen. Åklagarmyndigheten deltar också i ett nätverk inom OECD som består av åklagare och utredare som arbetar med internationella korruptionsärenden. Gruppen träffas regelbundet två gånger per år. Vid mötena diskuteras frågor som utredningsmetoder och lagstiftningsfrågor.

Miljöbrott

Miljöbrott är ett prioriterat område inom EU och flera arbetsgrupper där Sverige deltar arbetar med utbildningar och nätverksbyggande för att på olika sätt utveckla arbetet med att bekämpa miljöbrott, bland annat när det gäller illegala gränsöverskridande avfallstransporter och artskyddsbrott framför allt området illegal handel med skyddade arter.

Arbetet vid Eurojust

Ärendinflödet till Eurojust som helhet och till den svenska desken vid Eurojust har fortsatt öka under 2019. Antalet multilaterala ärenden har ökat och även antalet inblandade länder i varje ärende. De brottstyper som dominerar den svenska deskens arbete är bedrägerier, narkotikabrott, våldsbrott, människohandel, penningtvätt och ekobrott.

Under 2019 har 222 nya operativa ärenden registrerats på den svenska desken, varav 146 har kommit från Sverige. Av samtliga inkomna operativa ärenden är omkring 58 multilaterala, vilket är en ökning jämfört med tidigare år.

Dessutom har den svenska desken handlagt cirka 136 nya rådgivningsärenden samt 63 ärenden som gäller lagstiftning och praxisfrågor där förfrågningar går till många länder för att jämföra olika rättsliga system, exempelvis vem som har behörighet att utfärda europeiska arresteringsorder. Syftet är att öka förståelsen för varandras rättssystem och att förbättra samarbetet.

Sverige har deltagit i 33 möten för att samordna utredningar från flera länder, varav elva på begäran av svenska åklagare och anordnade av den svenska desken. Detta är en ökning jämfört med tidigare år. Tolv nya avtal om gemensamma utredningsgrupper (JIT) har ingåtts och sex stycken pågår sedan 2018. För första gången på flera år har Sverige ingått i minutoperativa samordningscentrum (tre stycken) där flera nationella deskars representanter sitter tillsammans i ett operativt rum. Vid sådan samordning är alla direktuppkopplade mot sina hemmyndigheter. Detta för att underlätta rättsliga processer vid husrannsakingar, beslag och gripanden i flera länder samtidigt.

Samarbetet med Europol fortsätter att utvecklas positivt. Under 2019 har åklagarna vid svenska desken deltagit i ett 25-tal operativa möten på Europol, antingen som ombud för svenska åklagare eller för att kunna göra en bedömning av om det är dags för åklagarinträde för svensk del. Svenska desken vid Eurojust har också medverkat vid flera så kallade "action weeks" organiserade av Europol.

Sverige medverkar också som konsulter i ett par av Europolis analysprojekt.

Myndighetens deltagande i nätverk

Åklagarmyndigheten deltar i flera internationella nätverk där operativa åklagare och andra experter inom myndigheten bidrar till utveckling inom respektive ämnesområde. Riksåklagaren deltar också i möten tillsammans med andra riksåklagare i EU där olika gemensamma frågor avhandlas på strategisk nivå.

- Åklagarmyndigheten har under året varit engagerad i International Association of Prosecutors – (IAP) främst genom aktivt deltagande vid två olika konferenser. Vid den regionala konferensen i Portugal, där två åklagare deltog, utbyttes erfarenheter kring olika sätt att organisera åklagarverksamhet, t.ex. användning av specialister. Även olika länders prioriteringar av brottsområden diskuterades. Vid årsmötet i Argentina deltog ett tiotal svenska åklagare, med olika specialinriktning, från såväl Åklagarmyndigheten som Ekobrottsmyndigheten. Vid konferensen, som främst handlade om internationellt rättsligt samarbete och gemensamma utmaningar om t.ex. bevisning, hade de svenska delegaterna uppdrag att skaffa sig mer kunskaper om andra länders rättssystem och hur man löser svårigheter som kan uppstå under förundersökningar och i rätten. IAP har också olika nätverk för exempelvis. it-brott, krigsbrott och korruption där Sverige har särskilt utsedda kontakttåklagare.
- EJM (European Judicial Network) är ett nätverk av kontaktpunkter inom EU, med framförallt åklagare och förundersökningsdomare. EJM har till uppgift att underlätta straffrättsligt samarbete inom unionen. EJM:s kontaktpunkter hjälper bland annat till med att upprätta direkta kontakter mellan behöriga myndigheter och att tillhandahålla rättslig och praktisk information som är nödvändig för att förbereda en begäran om rättsligt samarbete. Sverige har elva kontaktpunkter varav sju inom Åklagarmyndigheten. EJM har under året arrangerat fem möten där kontaktpunkterna bland annat har diskuterat praktiska frågor om implementeringen av EU:s instrument om rättsligt samarbete.
- EJM (European Judicial Cybercrime Network) är ett nätverk för it-åklagare inom EU med uppgift att förbättra samarbetet inom EU vid it-brott och utredningar i it-miljöer. Nätverket har under året fortsatt att fördjupa sig i datalagringsfrågan men också andra ämnen som till exempel kryptering, virtuella valutor och 5G.
- The Genocide network är ett nätverk för utredningar om folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Under det gångna året har det huvudsakliga arbetet avsett utredningar som hör samman med den väpnade konflikten i Syrien.
- ALEFA (Association of Law Enforcement Forensic Accountants) är ett myndighetsgemensamt europeiskt revisorsnätverk som har skapats för att utveckla utredningsmetoder för finansiella utredningar.
- Nätverk om miljöbrott: ENPE (The European Network of Prosecutors for the Environment) är ett nätverk av miljöåklagare som i olika arbetsgrupper diskuterar artskyddsbrott, illegalt avfall och illegala avfallstransporter, luftföroreningar samt straff och sanktioner. ENPRO (The Network of Prosecutors on Environmental Crime in the Baltic Sea Region) är ett nätverk för åklagare som arbetar med miljöbrott i Östersjöområdet. NSN (North Sea Network of Prosecutors and Investigators) är ett nätverk av åklagare som arbetar med miljöbrott och som fokuserar på illegala utsläpp från fartyg.

Internationella riksåklagarmöten

Riksåklagaren deltog i två olika möten med riksåklagare och andra åklagarrepresentanter från övriga medlemsstater inom EU. Vid mötena diskuterades gemensamma frågor som it-brott, digitalisering av det rättsliga samarbetet inom EU och utvecklingen av Eurojust. Riksåklagaren deltog också i det nordiska riksåklagarmötet där nordiskt samarbete och olika sakområden, såsom sexualbrottslagstiftningen, digitalisering och artificiell intelligens i åklagararbetet samt återvändande främlingskrigare och verkställandet av straffansvar, diskuterades

Civil krishantering och internationellt bistånd

Insatser inom civil krishantering

Åklagarmyndigheten har sedan 2014 i uppdrag av regeringen att ställa personal till förfogande och i övrigt bidra till internationell civil krishantering, främst inom ramen för FN, EU och OSSE, i enlighet med regeringens strategi för internationell civil krishantering. Vidare har myndigheten ett uppdrag att bidra till utvecklingssamarbete.

Åklagarmyndigheten har under året deltagit i ett övergripande myndighets-samarbete inom området. För att möta de krav som ställs i Sveriges nationella handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet har myndigheten deltagit i den arbetsgrupp som har bildats för ändamålet. Samtliga åklagare som sänds ut inom ramen för verksamheten internationell civil krishantering har bland annat fått utbildning om kvinnor, fred och säkerhet. Av myndighetens strategiska inriktning framgår att genderaspekten ska beaktas vid samtliga åtgärder inom civil krishantering och internationellt bistånd.

Åklagarmyndigheten har bidragit med en åklagare (man) i EU-missionen EUPOL COPPS i Palestina. Missionens arbete är inriktat på metodstöd och att bygga upp åklagarverksamheten i den palestinska myndigheten. Åklagarmyndighetens medverkan har under året i första hand bidragit till att stärka det palestinska justitiedepartementet.

En åklagare från Ekobrottsmyndigheten (kvinna) och två åklagare från Åklagarmyndigheten (en man och en kvinna), alla utsända av Åklagarmyndigheten, har under året haft tjänster i EU-missionen EUAM i Ukraina. De svenska åklagarnas medverkan har bidragit till reformarbetet av det ukrainska åklagarväsendet, där en genomgripande omorganisation pågår sedan hösten 2019. Detta inbegriper även en reform av utbildningssystemet och en process för att genomlysna och certifiera alla åklagare. De utsända åklagarna har bidragit till att utforma ny lagstiftning kring åklagarväsendet samt i frågor om penningtvätt, återförande av brottsutbyte, internationellt samarbete och hatbrottshantering.

Myndigheten har under 2019 haft en åklagare (kvinna) placerad vid EU-delegationens kontor i Tirana, Albanien. Delegationens arbete är inriktat på att förbereda och utveckla Albanien för ett framtida medlemskap i EU. Åklagarmyndighetens medverkan har under året framförallt inneburit bevakning och rådgivning i en pågående genomlysning av alla landets åklagare och domare samt analys av utvecklingen av kampen mot grov organiserad brottslighet och korrupsionsbekämpning.

Myndigheten har fortsatt det arbete som initierades förra året att genom bland annat kunskapsinhämtning på sikt kunna bidra till FN-insatser.

Insatser inom internationellt bistånd

Åklagarmyndigheten har under året fortsatt att delta i ett myndighetsgemensamt Sida-finansierat treårigt projekt i Albanien i syfte att förbättra hanteringen av

ungdomsbrott i rättskedjan. Projektets ansträngningar under året har bl.a. lett till att ett utvecklingscentrum har skapats vid riksåklagarens kontor i Albanien.

Åklagarmyndigheten har bidragit med åklagarkompetens även till andra projekt som svensk polis bedriver, såsom en utbildningsinsats kring könsrelaterat våld för myndigheter och civilsamhälle från ett flertal olika länder.

Resurs- och kostnadsfördelning

Kostnaden för bidragen till internationell civil krishantering (enligt anslaget 1:1) uppgick 2019 till 6,2 miljoner kronor (6,3 miljoner kronor 2018) varav 3,8 miljoner kronor (3,9 miljoner kronor 2018) avsåg personalbidrag, 1,4 miljoner kronor (1,4 miljoner kronor 2018) avsåg insatsnära kostnader och 1 miljon kronor (1 miljon kronor 2018) avsåg förvaltningskostnader. Verksamheten finansieras med medel som särskilt avsatts för ändamålet.

Kompetensförsörjning

Personalstatistik

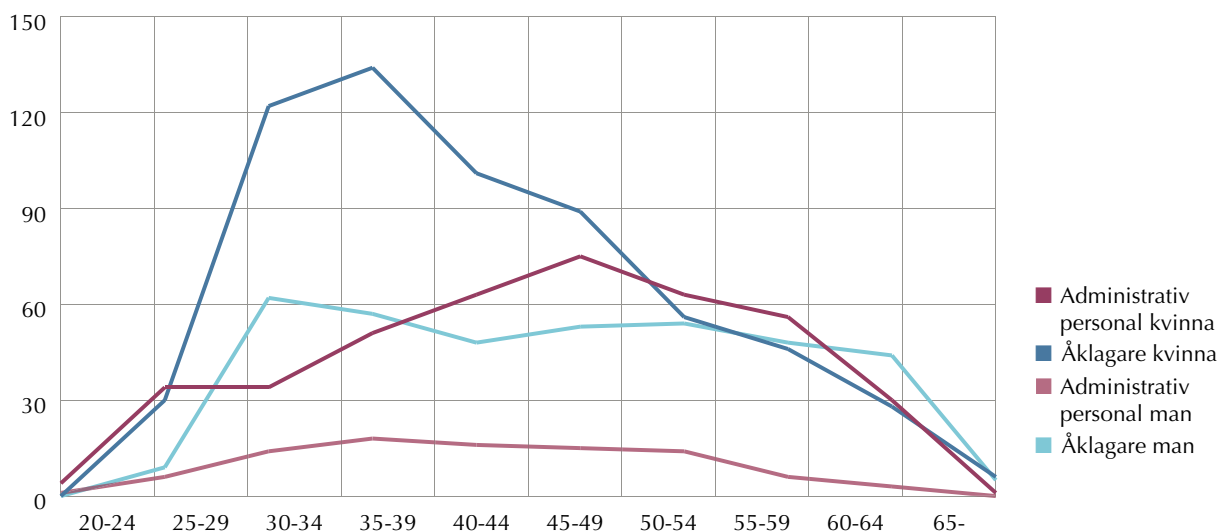
I december 2019 var 1 496 personer anställda (1 402 år 2018) inom Åklagarmyndigheten, varav 992 åklagare (948 år 2018) och 504 administrativ personal (454 år 2018). Andelen åklagare var 66 procent och andelen administrativ personal 34 procent. Av alla anställda inom myndigheten var 68 procent kvinnor och 32 procent män. Genomsnittligt antal anställda var 1 450 (1 413 år 2018) och antalet årsarbetskrafter var 1 264 (1 238 år 2018). Genomsnittligt antal kvinnliga åklagare var 61 procent och andelen manliga åklagare 39 procent. Antalet anställda på Åklagarmyndigheten är fler än föregående år.

Kvinnor och män på ledande poster

Andelen kvinnliga chefer inom Åklagarmyndigheten var vid årsskiftet 60 procent och manliga chefer 40 procent. Fördelningen bland kammarchefer och vice kammarchefer för 2019 var 46 procent kvinnliga chefer och 54 procent manliga chefer.

Under 2019 infördes en ny BESTA-klassificering av chefsbefattningar som påverkar andelen kvinnliga respektive manliga chefer och som medför att siffrorna inte är direkt jämförbara med föregående år.

Diagram 14. Ålders- och könsfördelning för åklagare och administrativ personal år 2019

Åldersstruktur

Av diagram 14 framgår ålders- och könsfördelning för åklagare och administrativ personal 2019. Medelåldern är oförändrad jämfört med föregående år.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom myndigheten var fortsatt låg under 2019. Sjukfrånvaron för alla anställda var 3,2 procent, vilket är marginellt högre än föregående år (3,1 procent 2018). Av den totala sjukfrånvaron är 50 procent frånvaro under en sammanhängande tid om 60 dagar eller mer, vilket är en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2018. Redovisning av total sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i tabell under *Fakta i korthet*.

Attrahera och rekrytera

För att nå en ändamålsenlig bemanning har Åklagarmyndigheten under året gjort en särskild satsning för att rekrytera fler åklagaraspiranter. Myndigheten har under året rekryterat 75 åklagaraspiranter. Notarier har även under 2019 kunnat förlägga sex månader av sin notarietjänstgöring vid en åklagarkammare; så kallade paketnotarier. Notarietjänstgöringen inom myndigheten ger en bra möjlighet att visa upp åklagararbetet för unga jurister. Under året har åtta paketnotarier tjänstgjort vid myndigheten vilket är färre än föregående år. Utöver detta har myndigheten antagit 27 stycken extra åklagare.

I en undersökning som företaget Universum genomfört bland studenter vid juristprogrammet kom Åklagarmyndigheten på andra plats 2019 (fjärde plats 2018) bland de arbetsgivare där studenterna helst vill arbeta efter sin examen. Samtliga universitet som har en juristutbildning erbjuder möjligheter till kontakt mellan studenter och företag och organisationer. Myndigheten har därför under året deltagit vid sju arbetsmarknadsdagar för att skapa intresse för Åklagarmyndigheten och åklagaryrket. Åklagarmyndigheten har under året utökat möjligheterna för juriststudenter att få träffa åklagare och få kunskap om myndigheten och åklagaryrket. Åtta föreläsningar om åklagarnas operativa arbete har arrangerats på olika universitet, och tre studiebesök har anordnats på Åklagarmyndighetens huvudkontor. Åklagare från lokala åklagarkammare och medarbetare på huvudkontoret har medverkat i dessa aktiviteter.

Åklagarmyndigheten har återkommande haft arbetsgivarverkan med Ekobrottsmyndigheten om arbetsgivarpolitiska frågor, bland annat lönepolitik och kompetensförsörjning mellan myndigheterna.

2019 har Åklagarmyndigheten påbörjat ett projekt med att följa upp tidigare rekryteringar av åklagaraspiranter för att se om kravprofilen och rekryteringsprocessen behöver justeras. I samband med det arbetet har myndigheten tillsammans med experter på området påbörjat ett arbete med att utveckla ett arbetspsykologiskt test som mäter kritiskt tänkande, särskilt inriktat för rekrytering av åklagaraspiranter.

Chefsutveckling och chefsförsörjning

Under 2019 har projektet Chef i Åklagarmyndigheten startat. Det är ett projekt som inrymmer flera delprojekt där förutsättningarna för kompetensförsörjningen av chefer i Åklagarmyndigheten ska utvärderas och utvecklas för att bibehålla och ytterligare utveckla myndighetens chefs- och ledarskap. Delprojekten ska omfatta chefsrekrytering, etablering av ett nytt chefsförsörjningsprogram, chefsutbildning och utveckling samt chefspolicy och anställningsformer. Projektet ska vara slutfört under 2020.

Åklagarmyndigheten genomför ett antal aktiviteter som syftar till att säkerställa chefsförsörjning på lång sikt. Genom att på ett strukturerat sätt erbjuda utbildning och utveckling är målet att skapa ett ökat intresse för att söka sig till en chefskarriär.

Under 2018 har en omgång av utbildningen Framtida ledare genomförts. Utbildningen riktar sig till erfarna medarbetare som idag inte har en chefsbefattning men som är intresserade av ett chefskap i framtiden. Syftet med kursen är att få kunskap om vad ett ledarskap innebär samt vilka krav som ställs på en god ledare i staten. Vidare syftar kursen till att ge en ökad självkänedom och förbättrad insikt om den egna ledarförmågan. Kursen ska skapa intresse och förbereda deltagaren för att kunna söka chefsbefattningar. Den är ett viktigt verktyg i chefsförsörjningen.

Myndigheten har även samverkat med andra myndigheter i chefsutvecklingsfrågor genom att delta i olika dialoggrupper och i Skatteverkets mentorsprogram, både som mentorer och som adepter. Åklagarmyndigheten har också haft chefer som deltagit i externa chefsprogram.

Utbildning

Åklagarmyndigheten bedriver en omfattande utbildningsverksamhet och ett stort antal utbildningar har genomförts för åklagare, administrativ personal och chefer under 2019. Antalet utbildningsdagar per åklagare var 5,7 dagar under 2019, jämfört med 9,5 dagar 2018. För administrativ personal genomfördes 1,9 utbildningsdagar 2019 per anställd, jämfört med 3,9 dagar 2018. Minskningen av utbildningsdagar förklaras till stor del av att det under 2018 genomfördes en Åklagarstämma där samtlig personal fick två utbildningsdagar.

Under året har planeringen påbörjats för tre helt nya utbildningar (vidareutbildning för åklagare om brottsutbyte, utbildning för beredare av mängdärenden och en pedagogisk utbildning för kursledare och utbildare). Dessa utbildningar kommer att genomföras under 2020. Därutöver har en strategi tagits fram för hur Åklagarmyndighetens medlemskap i European Judicial Training Network (EJTN) ska bedrivas. Vidare har en översyn gjorts av reglerna om externa utbildningsuppdrag. Den svenska Åklagarmyndigheten har också inlett ett arbete med att utveckla ett nätverkssamarbete med utbildningscheferna hos motsvarande myndigheter i de övriga nordiska länderna.

För att säkerställa en kontinuerlig kompetensutveckling tillhandahålls cirka 100 utbildningsveckor per år som riktar sig till samtliga yrkesgrupper inom myndigheten. Som exempel på utbildningar som genomförts under 2019 kan nämnas modern processföring, hemliga tvångsmedel, teamledarutbildning, it-brottsutbildningar och utbildningar om övergrepp mot barn. Alla utbildningar har ett stort inslag av erfarenhetsutbyte för att sprida deltagarnas kunskaper.

Under hösten varje år genomförs en strukturerad behovsinventering där samtliga kammare och enheter får möjlighet att i enkätform lämna synpunkter på utbildningsbehov.

Internationellt utbyte och utbildning

Under 2019 har åklagare deltagit i olika utbytesprogram som anordnas av EJTN. 15 åklagare har deltagit i AIAKOS, som är ett program för utbyte mellan yngre åklagare arrangerat av EJTN. Fem åklagare har deltagit i korttidsutbytesprogrammet (två veckor) inom EU för att öka kunskapen om det internationella arbetet, men även för att knyta kontakter i flera medlemsländer. Fyra åklagare har haft en två veckor lång praktik vid den svenska enheten vid Eurojust för att få en fördjupad kunskap om hur det internationella rättsliga samarbetet går till i praktiken. Vidare har fem chefsåklagare deltagit i ett utbyte för åklagarchefer i EU. Åklagarmyndigheten har även tagit emot ungefär lika många åklagare från andra länder.

Därutöver har ett flertal åklagare deltagit i seminarier som anordnas av EJTN.

Arbetsmiljö och friskvård

Utvecklingen av Åklagarmyndighetens arbetsmiljöarbete har fortsatt under året. Nya metoder för det systematiska arbetsmiljöarbetet har införts på arbetsplatserna i myndigheten. Metoderna behandlar den organisatoriska, sociala, fysiska och digitala arbetsmiljön. En del i att förbättra arbetet med den organisatoriska

och sociala arbetsmiljön har varit att införa en metod för att följa upp arbetsmiljön på individnivå genom en arbetsplatsenkät som medarbetarna fyller i varje kvartal. Syftet är framförallt att fånga upp frågor kring arbetsbelastning, arbetsfördelning och behov av stöd. Under 2019 har utbildningar med samtliga arbetsmiljökommittéer på områdesnivå att genomföras för att utveckla och förstärka det systematiska arbetsmiljöarbetet.

En medarbetarenkät har genomförts under slutet av 2019. Syftet med medarbetarundersökningen är att skapa ett underlag för strategiska beslut och ställningstaganden inom tre områden:

- Förtroende och stöd för myndighetens ledning, stödfunktioner och huvudkontor.
- Attraktiv arbetsgivare, förutsättningar för att personal ska stanna inom Åklagarmyndigheten.
- Arbetsmiljö (kränkande särbehandling, arbetsbelastning m.m.).

Resultatet av undersökningen kommer att utvärderas under början av 2020

En uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet har genomförts genom en enkät till alla chefer som har arbetsmiljöansvar.

Friskvård är en viktig del i arbetet med att skapa en bra arbetsmiljö och förebygga ohälsa. Åklagarmyndigheten erbjuder samtliga medarbetare friskvårdsbidrag och möjligheten att ta ut en friskvårdstimme per vecka under arbetstid.

Likabehandling

Under 2019 har arbetet med likabehandlingsfrågor fortsatt i enlighet med lika-behandlingsplanen, som gäller för 2018–2020. Fokus har legat på att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp följande fem områden:

- arbetsförhållanden
- bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
- rekrytering och befordran
- utbildning och annan kompetensutveckling
- möjlighet att förena arbete och föräldraskap

Merparten av Åklagarmyndighetens arbetsplatser har under året haft aktiviteter med likabehandlingsfrågor som tema.

Myndigheten har ett antal anställda som utöver sina ordinarie arbetsuppgifter har till uppgift att främja mångfaldsarbetet, så kallade mångfaldsinspiratörer. Under hösten anordnades en träff för dessa med syfte att ge kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och ett nätverk för likabehandlingsfrågor.

Myndigheten har tagit fram ett aktivitetspaket med olika övningar för att belysa och diskutera frågor som rör trakasserier, kränkande särbehandling och sexuella trakasserier på kamrarna och på huvudkontorets avdelningar. Aktivitetspaketet ska genomföras under 2020.

Under hösten 2019 gjordes en lönekartläggning tillsammans med de fackliga organisationerna.

Säkerhet

Säkerhetsarbetet har inriktats på att minska riskerna och otryggheten i verksamheten, identifiera möjliga framtida risker, förbättra den administrativa säkerhetsstrukturen samt skapa ökat förtroende hos de anställda för myndighetens säkerhetsarbete och krishantering.

Myndigheten har ett eget incidentrapporteringsystem. Totalt har cirka 160 rapporter inkommit under året. Antalet rapporterade incidenter är något färre än tidigare år. I huvudsak rör det sig om trakasserier och hot som framförts direkt eller indirekt. Cirka hälften av de personsäkerhetsrelaterade incidenterna inträffar på eller i anslutning till den ordinarie arbetsplatsen och cirka en tredjedel i anslutning till domstolsförhandling. Ett par högriskärenden har krävt omfattande åtgärder från både Åklagarmyndigheten och polisens personsäkerhetsgrupper för de enskilda medarbetarna, och i vissa fall även för deras familjer.

En översyn har genomförts av det fysiska skyddet i myndighetens lokaler. En detaljprojektering med efterföljande åtgärder genomförs för närvarande i de lokaler som har störst behov av säkerhetsfrämjande åtgärder samt för de lokaler som av andra skäl byggs om eller är nya.

En webbaserad säkerhetsutbildning med tyngdpunkt på informationssäkerhet har tagits fram. Utbildningen är obligatorisk och riktar sig till alla som arbetar i myndighetens lokaler och som har eller kommer att få behörighet till informationssystemen.

En anpassning av myndighetens säkerhetsskydd är påbörjad utifrån en förändrad omvärld och ny lagstiftning. Vidare pågår ett arbete med att ta fram en totalförsvarsplan för myndigheten.

A photograph of a person's hands using a computer mouse at a desk. The person is wearing a purple sweater. In the foreground, there is a black keyboard and a computer mouse. To the right, there is an open notebook with a red cover. In the background, there is a computer monitor, a printer, and a blue office chair with a microphone attached. The text "Fakta i korthet" is overlaid in white on a dark blue semi-transparent background.

Fakta i korthet

ANTAL INKOMNA OCH AVSLUTADE ÄRENDEN	2019	2018	2017
Inkomna ärenden	171 908	166 940	164 797
Avslutade ärenden	176 246	168 893	166 705
ANTAL INKOMNA OCH BESLUTADE BROTTSMISSTANKAR	2019	2018	2017
Inkomna brottsmisstankar	436 717	437 226	422 452
<i>varav kvinna</i>	80 325	75 499	72 952
<i>varav man</i>	353 574	358 963	346 752
<i>varav okänd</i>	2 818	2 764	2 748
Beslutade brottsmisstankar	445 384	436 956	422 719
<i>varav kvinna</i>	81 417	74 700	74 111
<i>varav man</i>	361 330	359 412	345 864
<i>varav okänd</i>	2 637	2 844	2 744
ANTAL INKOMNA OCH BESLUTADE BROTT	2019	2018	2017
Inkomna brott	23 819	23 185	24 531
Beslutade brott	27 600	26 292	27 506

ANTAL INKOMNA BROTTSMISSTANKAR PER BROTTSGRUPP OCH FÖRUNDESRÖKNINGSLEDARSKAP

BROTTSGRUPP	2019		2018		2017	
	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning	Polisledd förundersökning*	Åklagarledd förundersökning
Våldsbrott	6 321	43 073	6 516	41 436	6 944	40 546
Brott mot frihet och frid	8 438	44 727	8 305	45 015	8 750	41 805
Sexualbrott	1 578	13 469	1 537	13 508	1 362	12 507
Tillgreppsbrott	26 514	19 427	28 626	20 910	30 603	21 706
Skadegörelsebrott	3 984	4 245	4 272	4 422	4 675	3 943
Förmögenhetsbrott	27 619	31 220	22 326	36 765	21 168	31 372
Narkotikabrott	59 800	15 435	57 980	15 696	53 630	16 092
Trafikbrott	62 619	4 826	63 109	5 198	61 258	5 692
Miljö- och arbetsmiljöbrott	297	2 814	160	2 831	136	3 064
Övriga brott	23 651	36 660	23 432	35 182	22 972	34 227
Total	220 821	215 896	216 263	220 963	211 498	210 954

*I det som benämns som polisledd förundersökning ingår även förundersökningar ledda av andra utredande myndigheter, främst Tullverket.

BESLUTADE BROTTSMISSTANKAR PER BESLUTSGRUPP	2019	2018	2017
Beslutade brottsmisstankar	445 384	436 956	422 719
<i>Förundersökning inleds inte</i>	6 119	5 972	6 002
<i>Förundersökning läggs ned</i>	118 689	113 737	110 076
<i>Åtal väcks inte</i>	18 089	17 306	18 740
<i>Lagföringsbeslut</i>	236 708	235 155	221 628
- <i>Åtal</i>	180 379	179 542	168 249
- <i>Företagsbot</i>	458	400	401
- <i>Strafföreläggande</i>	42 009	40 904	38 662
- <i>Åtalsunderlåtelse</i>	13 862	14 309	14 316
<i>Övriga beslut</i>	65 779	64 786	66 273
- <i>Förundersökningsledning överlämnas till utredande myndighet</i>	37 825	39 161	43 213
- <i>Brottsmisstanken avslutas</i>	24 184	22 871	20 341
- <i>Övriga</i>	3 770	2 754	2 719
FÖRUNDESKNINGSBEGRENSNINGAR	2019	2018	2017
Förundersökning inleds inte	6 119	5 972	6 002
Antal förundersökningsbegränsningar	3 618	3 483	3 533
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning inleds	59%	58%	59%
Förundersökning läggs ned	118 689	113 737	110 076
Antal förundersökningsbegränsningar	17 803	17 985	17 277
Andel förundersökningsbegränsningar av beslutet att förundersökning läggs ned	15%	16%	16%
BROTTSMISSTANKAR I BALANS	2019	2018	2017
Brottsmisstankar i balans	155 242	152 070	135 768
<i>Förundersökning ej inledd</i>	478	489	490
<i>Förundersökning pågår</i>	77 587	76 616	70 144
<i>Förundersökning redovisad</i>	17 257	15 927	11 897
<i>Åtal väckt</i>	59 920	59 038	53 237
TIDER	2019	2018	2017
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut	141	133	122
Beslutstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut	19	17	16

LAGFÖRING	2019	2018	2017
Antal brottsmisstankar som har lett till lagföring	236 708	235 155	221 628
Andel brottsmisstankar som har lett till lagföring	62%	63%	62%
Antal misstänkta personer som har lagförts	111 774	108 310	103 280
<i>varav kvinna</i>	18 602	18 027	16 969
<i>varav man</i>	92 913	90 058	86 089
<i>varav okänd</i>	259	225	222
Andel misstänkta personer som har lagförts	66%	66%	65%
Misstänkta personer totalt	170 221	164 970	159 915
<i>varav kvinna</i>	33 119	31 847	30 817
<i>varav man</i>	135 117	130 985	127 054
<i>varav okänd</i>	1 985	2 138	2 044
BESLUTSFRISTER	2019	2018	2017
Lagstadgade beslutsfrister för unga lagöverträdare	58%	60%	60%
Lagstadgade beslutsfrister för brott mot barn	58%	58%	62%
RESURS- OCH KOSTNADSFÖRDELNING	2019	2018	2017
Utredning och lagföring			
Andel tid i procent	96%	96%	95%
Intäkter, mnkr	1 569	1 482	1 465
<i>varav intäkter av anslag, mnkr</i>	1 538	1 451	1 439
<i>varav övriga intäkter, mnkr</i>	31	31	26
Kostnader, mnkr	1 569	1 482	1 465
RÄTTSUTVECKLING OCH RÄTTSLIG STYRNING	2019	2018	2017
Andel tid i procent	4%	4%	5%
Intäkter, mnkr	70	60	71
<i>varav intäkter av anslag, mnkr</i>	69	59	70
<i>varav övriga intäkter, mnkr</i>	1	1	1
Kostnader, mnkr	70	60	71
KOSTNAD PER BROTTSMISSTANKE, KR	2019	2018	2017
Kostnad per beslutad brottsmisstanke	3 522	3 391	3 466

KOSTNAD PER BROTTSMISSTANKE OCH BROTTSGRUPP, KR	2019	2018	2017
Våldsbrott	7 475	7 276	7 748
Brott mot frihet och frid	3 344	3 182	3 155
Sexualbrott	9 707	9 236	9 350
Tillgreppsbrott	4 430	4 174	3 947
Skadegörelsebrott	1 902	1 658	1 618
Förmögenhetsbrott	2 685	2 522	2 713
Narkotikabrott	2 629	2 442	2 512
Trafikbrott	1 200	1 123	1 133
Miljö- och arbetsmiljöbrott	15 355	13 104	11 552
Övriga brott	2 584	2 721	2 947
PENNINGTVÄTT MM OCH PENNINGHÄLERI	2019	2018	2017
Inkommande framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete	33	34	9
Utgående framställningar om internationellt straffrättsligt samarbete	59	63	28
Beslut om penningbeslag	224	158	122
Beslut om beslag	1055	890	617
Beslut om förvar	68	47	36
Yrkande om kvarstad	47	61	33
Yrkande/beslut om förverkande	137	101	42
Ärenden med beslut om att fastställa dispositionsförbud	106	84	44
Ärenden med beslut om att häva dispositionsförbud	1	1	0
Fastställda dispositionsförbud	162	107	65
Hävda dispositionsförbud	1	1	0
BROTTSUTBYTE	2019	2018	2017
Antal ärenden med förverkandeyrkanden	848	797	607
Antal förverkandeyrkanden	1402	1197	971
Förverkandeyrkanden, belopp (mnkr)	134	60	377
Finansiella utredningar*	1181	893	569
Antal yrkanden om kvarstad	127	106	116

* För 2017 redovisas antalet förenklade tillgångsutredningar. Begreppet finansiella utredningar innebär en något utvidgad definition, men skillnaden bedöms vara marginell varför tidigare års siffror används som referens.

ANTAL HÄKTADE PERSONER VARAV HÄKTADE PERSONER MED RESTRIKTION FÖRSTA HÄKTNINGSDAGEN PER ÅLDERSGRUPP	2019	2018	2017
Häktade personer	10 047	9 623	9 484
<i>varav 15–17 år</i>	176	150	176
<i>varav 18–20 år</i>	1 089	957	970
<i>varav 21 år eller äldre</i>	8 782	8 516	8 338
Antal personer med restriktion	6 843	6 259	6 039
<i>varav 15–17 år</i>	169	133	157
<i>varav 18–20 år</i>	904	703	748
<i>varav 21 år eller äldre</i>	5 770	5 423	5 134
ANTAL HÄKTADE PERSONER VARAV HÄKTADE PERSONER MED RESTRIKTION FÖRSTA HÄKTNINGSDAGEN PER KÖN	2019	2018	2017
Häktade personer	10 047	9 623	9 484
<i>varav kvinna</i>	742	678	652
<i>varav man</i>	9 305	8 945	8 832
Antal personer med restriktion	6 843	6 259	6 039
<i>varav kvinna</i>	515	434	416
<i>varav man</i>	6 328	5 825	5 623
ANTAL ANSTÄLLDA OCH ÅRSARBETSKRAFTER	2019	2018	2017
Totalt antal anställda per den 31 december	1 496	1 402	1 423
<i>varav åklagare</i>	992	948	962
<i>varav administrativ personal</i>	504	454	461
Andel kvinnor	68%	67%	68%
Andel män	32%	33%	32%
Genomsnittligt antal anställda	1 450	1 413	1 421
Genomsnittligt årsarbetskrafter	1 264	1 238	1 239

ÅLDERSSTRUKTUR ANSTÄLLDA	2019	2018	2017
Baserat på antal anställda per den 31 december			
Total medelålder	44	44	44
Åklagare	44	44	43
<i>Kvinnor</i>	42	42	42
<i>Män</i>	46	46	46
Administrativ personal	45	45	44
<i>Kvinnor</i>	45	45	45
<i>Män</i>	43	43	42
SJUKFRÅNVARO	2019	2018	2017
Totalt anställda	3,2%	3,1%	3,2%
<i>Yngre än 30 år</i>	3,9%	3,8%	2,6%
<i>30–49 år</i>	2,7%	2,7%	3,0%
<i>50 år och äldre</i>	4,1%	3,8%	3,8%
Kvinnor	3,8%	3,6%	3,9%
<i>Kvinnor yngre än 30 år</i>	4,5%	4,6%	3,1%
<i>Kvinnor 30–49 år</i>	3,3%	3,2%	3,6%
<i>Kvinnor 50 år och äldre</i>	4,9%	4,3%	4,7%
Män	1,9%	2,3%	2,0%
<i>Män yngre än 30 år</i>	0,9%	1,0%	1,1%
<i>Män 30–49 år</i>	1,3%	1,8%	1,8%
<i>Män 50 år och äldre</i>	2,9%	3,1%	2,4%

Finansiell redovisning

Resultaträkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	2019	2018
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		1 606 304	1 509 784
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	28 987	27 270
Intäkter av bidrag	2	3 169	4 596
Finansiella intäkter	3	243	500
SUMMA VERKSAMHETENS INTÄKTER		1 638 704	1 542 150
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	4	-1 321 863	-1 262 242
Kostnader för lokaler	5	-117 895	-113 084
Övriga driftkostnader	6	-157 989	-126 960
Finansiella kostnader	7	-421	-687
Avskrivningar och nedskrivningar	8	-40 536	-39 177
SUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER		-1 638 704	-1 542 150
VERKSAMHETSUTFALL		0	0
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		0	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	38
Lämnade bidrag		0	-38
SALDO		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		0	0

Balansräkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	19-12-31	18-12-31
TILLGÅNGAR			
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Balanserade utgifter för utveckling	9	9 604	14 484
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	4 310	6 388
SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		13 914	20 872
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	22 200	21 611
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	69 435	48 457
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		91 635	70 068
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Andra långfristiga fordringar	13	47	47
SUMMA FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		47	47
KORTFRISTIGA FORDRINGAR			
Kundfordringar		63	252
Fordringar hos andra myndigheter	14	18 313	16 142
Övriga kortfristiga fordringar		60	67
SUMMA KORTFRISTIGA FORDRINGAR		18 436	16 461
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Förutbetalda kostnader		66 223	54 235
Upplupna bidragsintäkter		49	566
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	15	66 272	54 801
AVRÄKNING MED STATSVERKET	16	-30 435	-19 752
KASSA OCH BANK			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	17	162 802	148 898
SUMMA KASSA OCH BANK		162 802	148 898
SUMMA TILLGÅNGAR		322 670	291 395

Balansräkning

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	NOT	19-12-31	18-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
MYNDIGHETSKAPITAL			
Statskapital	18	176	176
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
SUMMA MYNDIGHETSKAPITAL		176	176
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	7 128	6 675
Övriga avsättningar	20	13 472	13 003
SUMMA AVSÄTTNINGAR		20 600	19 679
SKULDER M.M.			
Lån i Riksgäldskontoret	21	101 223	83 712
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		39 502	35 487
Leverantörsskulder		36 084	34 290
Övriga kortfristiga skulder	22	22 295	21 395
SUMMA SKULDER M.M.		199 104	174 884
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Upplupna kostnader	23	101 555	96 483
Oförbrukade bidrag	24	1 235	174
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		102 790	96 657
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		322 670	291 395
ANSVARSFÖRBINDELSER:		Inga	Inga

Anslagsredovisning

REDOVISNING MOT ANSLAG 2019

BELOPP I TUSENTAL KRONOR

Anslag	not 25	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter*	Utgående överföringsbelopp
UTGIFTSOMRÅDE 4. RÄTTSVÄSENDET							
1:3	Åklagarmyndigheten (Ramanslag)						
ap. 1	Åklagarmyndigheten (ram)	25 649	1 610 760		1 636 409	1 602 250	34 159
UTGIFTSOMRÅDE 7. INTERNATIONELLT BISTÅND							
1:1	Biståndsverksamhet (Ramanslag)						
ap. 44	Internationell civil kris- hantering – del till Åklagar- myndigheten (ram)	1 150	8 500	-928	8 722	6 174**	2 548
SUMMA ANSLAG		26 799	1 619 260	-928	1 645 131	1 608 424	36 707

* Intäkter av anslag är enligt resultaträkningen 1 606 304 tkr. I summan 1 606 304 tkr ingår en minskning av semesterlöneskulden av semesterdagar från 2008 eller tidigare med 2 120 tkr. Summan utgifter 1 608 424 tkr är därmed 2 120 tkr högre jämfört med intäkter av anslag enligt resultaträkningen.

** Det låga anslagsutfallet för anslaget ap.44 Internationell civil kris-
hantering förklaras av återhållsamhet med rekrytering inom den ordinarie verksamheten under 2018 med hög arbetsbelastning som följde vilket innebar att tillräckliga åklagarresurser saknades för att sekundera åklagare även i början av år 2019 i den omfattning som planerats inom ramen för civil kris-
hantering.

FINANSIELLA VILLKOR

1:1 Biståndsverksamhet (Ramanslag)

PERSONALBIDRAG (HÖGST) 6 000

Utnyttjad 3 772

INSATSNÄRA VERKSAMHET (HÖGST)

2 500

Utnyttjad 1 403

FÖRVALTNINGSKOSTNADER (HÖGST)

1 000

Utnyttjad 1 000

Tilläggsupplysningar och noter

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

ALLMÄNT

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

VÄRDERING AV FORDRINGAR OCH SKULDER

Fordringar är värderade till det belopp som beräknas bli betalt. Skulder är upptagna till nominella belopp.

PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr.

VÄRDERING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar avedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst ett halvt prisbasbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Balanserade utgifter för utveckling	5 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Serverar	3–5 år (beroende på typ av server)
Licensavgift och motsvarande för anskaffning av dataprogram	3–5 år (beroende på typ av licens och avtalstid)
Bilar, kontorsmaskiner, systemprogramvaror	5 år
Möbler, telefonväxlar, larmanläggningar, datanät	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Noter

Noter till Resultaträkningen

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019	2018
NOT 1. INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR		
<i>Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen</i>		
Ekobrottsmyndigheten administrativa tjänster m.m.	27 703	25 220
Övriga intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 128	1 710
<i>Övriga intäkter</i>	<i>156</i>	<i>340</i>
SUMMA INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR	28 987	27 270
NOT 2. INTÄKTER AV BIDRAG		
Bidrag från myndigheter, EU:s institutioner m.m.	3 169	4 596
SUMMA INTÄKTER AV BIDRAG	3 169	4 596
NOT 3. FINANSIELLA INTÄKTER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret (negativ ränta)	243	500
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	0	0
Övriga finansiella intäkter	0	0
SUMMA FINANSIELLA INTÄKTER	243	500
NOT 4. KOSTNADER FÖR PERSONAL		
Personalkostnaderna har ökat med cirka 59,6 miljoner kronor i förhållande till 2018, vilket motsvarar en ökning med 4,7 procent. Lönekostnaderna har ökat till följd av att antalet anställda har ökat samt lönerevision. Kostnaderna för pensionspremier och pensionsavsättningen samt utbildningskostnaderna har ökat. Konsultarvoden till uppdragstagare uppgår till 1,2% av lönesumman.		
Lönekostnader, exklusive avgifter	796 277	771 946
<i>varav konsultarvoden till uppdragstagare</i>	<i>9 180</i>	<i>6 144</i>
Avtalade sociala avgifter	483 433	451 433
Övriga personalkostnader	42 153	38 863
SUMMA KOSTNADER FÖR PERSONAL	1 321 863	1 262 242
NOT 5. KOSTNADER FÖR LOKALER		
Kostnaderna för lokaler har ökat med 4,8 miljoner kronor jämfört med 2018, vilket motsvarar en ökning med 4,3 procent. De ökade kostnaderna hänför sig främst till en högre indexuppräknning samt högre fastighetskatt. Genomförda ombyggnader och översyn av lokalsäkerhet påverkar också lokalkostnaderna.		
SUMMA KOSTNADER FÖR LOKALER	117 895	113 084

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019	2018
NOT 6. ÖVRIGA DRIFTKOSTNADER		
Övriga driftkostnader har ökat med 31,0 miljoner kronor jämfört med 2018, vilket motsvarar en ökning med 24,4 procent. Ökningen avser främst förbrukningsinventarier, konsulter inom it-verksamheten samt licenser och underhållsavtal.		
SUMMA ÖVRIGA DRIFTKOSTNADER	157 989	126 960
NOT 7. FINANSIELLA KOSTNADER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	0	0
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret (negativ ränta)	401	657
Övriga finansiella kostnader	20	30
SUMMA FINANSIELLA KOSTNADER	421	687
NOT 8. AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR		
Avskrivningskostnaderna har ökat med 1,4 miljoner kronor jämfört med 2018 vilket motsvarar en ökning med 3,5 procent.		
SUMMA AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	40 536	39 177

Noter till Balansräkningen

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 9. BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	128 334	128 334
Årets balanserade utgifter för utvecklingsverksamhet	0	0
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	-153	0
Utgående anskaffningsvärde	128 181	128 334
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-113 850	-108 971
Årets avskrivningar	-4 879	-4 879
Korrigerig av avskrivningar (utrangeringar)	153	0
Utgående avskrivningar	-118 576	-113 850
BOKFÖRT RESTVÄRDE	9 604	14 484

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 10. RÄTTIGHETER OCH ANDRA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	48 340	54 008
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	1 866	952
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	-1 271	-6 620
Utgående anskaffningsvärde	48 935	48 340
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-41 952	-42 166
Årets avskrivningar	-3 932	-6 387
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	1 261	6 601
Utgående avskrivningar	-44 623	-41 952
BOKFÖRT RESTVÄRDE	4 310	6 388
NOT 11. FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	51 757	44 805
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	6 064	8 902
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)	-475	-1 950
Utgående anskaffningsvärde	57 346	51 757
Anskaffningsvärde pågående förbättringsarbeten	2 456	972
Pågående förbättringsarbeten, årets utgifter	1 068	1 484
Utgående anskaffningsvärde för pågående arbete	3 524	2 456
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-32 601	-29 629
Årets avskrivningar	-6 511	-4 624
Korrigerig av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	442	1 652
Utgående avskrivningar	-38 670	-32 601
BOKFÖRT RESTVÄRDE	22 200	21 611

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 12. MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER, M.M.		
Ökningen av bokfört restvärde mellan åren hänför sig i första hand till investeringar i it-utrustning.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	183 191	186 764
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	46 425	12 875
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-14 323	-16 448
Utgående anskaffningsvärde	215 293	183 191
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-134 419	-127 599
Årets avskrivningar	-25 525	-23 287
Korrigerings av tidigare års avskrivningar (utrangeringar)	14 086	16 153
Utgående avskrivningar	-145 858	-134 733
BOKFÖRT RESTVÄRDE	69 435	48 457
NOT 13. ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR		
Hysesdeposition	47	47
SUMMA ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR	47	47
NOT 14. FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER		
Mervärdesskattefordran	15 724	13 482
Övriga fordringar hos andra myndigheter	2 589	2 660
SUMMA FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER	18 313	16 142
NOT 15. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda hyror	28 249	26 859
Upplupna bidragsintäkter	49	566
Övriga förutbetalda kostnader	37 974	27 376
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	66 272	54 801

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 16. AVRÄKNING MED STATSVERKET		
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
INGÅENDE BALANS	179	26
Redovisat mot anslag	6 174	6 324
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-6 228	-6 171
FORDRINGAR/SKULDER AVSEENDE ANSLAG I ICKE RÄNTEBÄRANDE FLÖDE	125	179
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
INGÅENDE BALANS	-25 649	-12 398
Redovisat mot anslag	1 602 250	1 506 066
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 610 760	-1 519 317
Återbetalning av anslagsmedel	1	0
FORDRINGAR/SKULDER AVSEENDE ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE	-34 159	-25 649
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
INGÅENDE BALANS	5 719	8 325
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-2 120	-2 606
FORDRAN AVSEENDE SEMESTERLÖNESKULD SOM INTE HAR REDOVISATS MOT ANSLAG	3 598	5 719
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>		
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	0	0
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-6 228	-6 171
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	6 228	6 171
ÖVRIGA FORDRINGAR/SKULDER PÅ STATENS CENTRALKONTO I RIKSBANKEN	0	0
UTGÅENDE BALANS AVRÄKNING MED STATSVERKET	-30 435	-19 752
NOT 17. BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående saldo	148 898	127 142
Förändring under året	13 904	21 757
SUMMA BEHÅLLNING RÄNTEKONTO	162 802	148 898
NOT 18. STATSKAPITAL		
Statskapital utan avkastningskrav (IB)	176	176
Årets kapitalförändring	0	0
UTGÅENDE BALANS STATSKAPITAL	176	176

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 19. AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE		
<i>Avsättning för pensioner</i>		
Ingående avsättning	6 675	5 925
Årets pensionskostnad	2 753	3 246
Årets pensionsutbetalningar	-2 300	-2 496
SUMMA UTGÅENDE AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER	7 128	6 675
NOT 20. ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR		
<i>Avsättning för lokalt aktivt omställningsarbete</i>		
Ingående avsättning	13 003	11 767
Årets avsättning	2 360	2 296
Avräknade kostnader	-1 892	-1 059
SUMMA AVSÄTTNING FÖR LOKALT AKTIVT OMSTÄLLNINGARBETE	13 472	13 003
NOT 21. LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående skuld	83 712	101 758
Lån upptagna under året	57 992	19 141
Årets amorteringar	-40 481	-37 187
SUMMA LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET	101 223	83 712
EKONOMISKA VILLKOR		
Låneram	140 000	140 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	101 223	83 712
NOT 22. ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER		
Personalens källskatt	22 279	21 383
Övriga skulder	16	12
SUMMA ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER	22 295	21 395
NOT 23. UPPLUPNA KOSTNADER		
Upplupna löner	9 291	9 035
Semesterlöneskuld	83 415	80 558
Övriga upplupna kostnader	8 849	6 890
SUMMA UPPLUPNA KOSTNADER	101 555	96 483

Noter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR (OM INTE ANNAT ANGES)	2019-12-31	2018-12-31
NOT 24. OFÖRBRUKADE BIDRAG		
OFÖRBRUKADE BIDRAG, INOMSTATLIGA		
Bidrag från Fonden för inre säkerhet (ISF, utbetalat via Polismyndigheten)	0	239
<i>Förbrukning</i>	0	-397
<i>Förbrukningen 2018 översteg utbetalat bidrag och omfördes som en upplupen bidragsintäkt som reglerades under 2019.</i>	0	158
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG ISF	0	0
Barnkonventionen		
Oförbrukat bidrag återbetalas under 2020.		
<i>Bidrag</i>	500	0
<i>Förbrukning</i>	-76	0
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG BARNKONVENTIONEN	424	0
SIDA-finansierat projekt med Polismyndigheten		
Oförbrukat bidrag kommer att förbrukas under 2020.		
Upplupna bidragsintäker	-314	0
<i>Bidrag</i>	2 694	0
<i>Förbrukning</i>	-1 569	0
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG SIDA-PROJEKT	811	0
OFÖRBRUKADE BIDRAG, UTOMSTATLIGA		
<i>Bidrag från EU, Fonden för inre säkerhet, avseende ALEFA-revisorsnätverk</i>	367	1 467
<i>Förbrukning</i>	-25	-1 293
<i>Återbetalning</i>	-342	0
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG EU AVSEENDE ALEFA-PROJEKTET	0	174
SUMMA OFÖRBRUKAT BIDRAG	1 235	174

Not till Anslagsredovisningen

NOT 25. ANSLAGSREDOVISNING	2019	2018
ÅRETS TILLDELNING ENLIGT REGLERINGSBREV:		
<i>Utgiftsområde 4 Rättsväsendet, Anslag 1:3 ap. 1</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2019 regeringsbeslut 2018-12-20	1 610 760	1 519 317
<i>Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, Anslag 1:1 ap. 44</i>		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2019 regeringsbeslut 2018-12-18	8 500	7 400
SUMMA ÅRETS TILLDELNING ENLIGT REGLERINGSBREV	1 619 260	1 526 717

Ersättningar enligt 7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt för dessa personer uppdrag som styrelseledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Uppdrag år 2019 utöver Åklagarmyndigheten anges med kursiv stil

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	2019
LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE HOS ÅKLAGARMYNDIGHETEN	
Petra Lundh <i>Ordförande, Överklagandenämnden för högskolan Ledamot, Arbetsgivarverkets styrelse</i>	1 475
Katarina Johansson Welin, från 2019-08-19 <i>Ledamot, Domstolsverkets insynsråd</i>	1 172
Kerstin Skarp, fram till 2019-04-30 <i>Ledamot, Domstolsverkets insynsråd</i>	466
INSYNSRÅDET	
Susanne Eberstein, fram till 2019-03-31 <i>Ordförande, Riksbanksfullmäktige Ledamot, Domstolsverkets insynsråd Ledamot, Säkerhetspolisens insynsråd</i>	2
Charlotte Driving <i>Styrelsesuppleant, Joakim Driving Change AB</i>	5
Erik Grevholm	3
Janne Grönholm, från 2019-07-01	3
Anders Hansson, fram till 2019-03-31 <i>Ledamot, styrelse Vellingebostäder AB Ledamot, styrelse Vellinge Holding AB Ledamot, Ekobrottsmyndighetens insynsråd</i>	2
Bengt Ivarsson <i>Styrelseledamot, Advokaten Bengt Ivarsson AB</i>	5
Hanna Jarl, från 2019-07-01 <i>Ledamot, Brottsförebyggande rådets insynsråd</i>	3
Elisabeth Lager, fram till 2019-03-31	2
Gustaf Lantz, från 2019-07-01 <i>VD och styrelseordförande, Lantz Education AB</i>	3
Eva Årestad Radner	28*

* Ersättningen är inklusive arvode för deltagande i Tjänsteförslagsrådet (TFR) för Åklagarmyndigheten.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

BELOPP I TUSENTAL KRONOR	2019	2018	2017	2016	2015
LÅNERAM					
Beviljad i regleringsbrevet	140 000	140 000	140 000	140 000	130 000
Utnyttjad	101 223	83 712	101 758	133 149	110 446
KONTOKREDIT HOS RIKSGÄLDSKONTORET					
Beviljad i regleringsbrevet	75 000	75 200	74 500	72 500	70 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
RÄNTEKONTO					
Ränteintäkter	-401	-657	-742	-746	-345
Räntekostnader	0	0	0	0	0
INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR					
Budget i regleringsbrevet	0	0	0	0	0
Utfall	28 987	27 270	22 886	18 989	16 300
ANSLAGSKREDIT					
Beviljad i regleringsbrevet	48 322	45 834	44 204	43 515	41 881
Utnyttjad kredit	0	0	0	0	0
ANSLAG					
Anslagssparande	36 707	26 799	12 472	55 207	48 060
MEDELTAL UNDER ÅRET					
Årsarbetskrafter	1 264	1 238	1 239	1 211	1 185
Anställda	1 450	1 413	1 421	1 397	1 358
DRIFTKOSTNAD					
Per årsarbetskraft	1 264	1 213	1 198	1 165	1 125
KAPITALFÖRÄNDRING					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

Intern styrning och kontroll

Riksåklagaren ansvarar för den interna styrningen och kontrollen inom Åklagarmyndigheten. Myndigheten omfattas av förordningen (2015:743) om intern styrning och kontroll samt internrevisionsförordningen (2006:1228) vilket innebär särskilda krav.

Myndighetsstyrning och rättslig styrning

Myndighetens interna miljö består av flera olika delar men väsentligt är hur myndighetens styrning är organiserad. På Åklagarmyndigheten finns två huvudsakliga områden för styrning: myndighetsstyrning och rättslig styrning.

I myndighetsstyrningen är planeringsprocessen grundläggande. Myndigheten gör en årlig verksamhetsplan som innefattar långsiktiga mål, prioriterade områden, särskilda projekt och aktiviteter, budgetramar och uppföljningsmått samt en övergripande riskanalys. Verksamhet, ekonomi och personalläge följs upp månadsvis och en fördjupad uppföljning görs tertialvis. I den löpande uppföljningen ingår även uppföljning av riskhanteringen. Vid behov beslutar riksåklagaren efter tertialuppföljningarna om ändringar av och tillägg till verksamhetsplanen.

Den rättsliga styrningen bedrivs genom rättsutveckling (föreskrifter och rekommendationer), tillsyn (bland annat överprövningar) samt genom ärenden i Högsta domstolen (prejudikatfrågor). Syftet är att säkerställa att åklagarnas rättstillämpning håller hög och jämn kvalitet genom hela utrednings- och beslutsprocessen. Se avsnittet *Rättsutveckling och rättslig styrning*.

I myndighetens arbetsordning tydliggörs ansvarsfördelningen kring myndighetsstyrning och rättslig styrning. I denna framgår även myndighetens interna organisation, bland annat ansvarsfördelning inom organisationen, vad chefsansvaret i myndigheten omfattar och delegationsordning. Arbetsordningen uppdaterades i slutet av 2019 inför en organisationsförändring som innebär att de tre utvecklingscentrumen samlas i en organisatorisk enhet från och med 2020. Omorganisationen gjordes för att få bättre förutsättningar för ett effektivt rättsligt utvecklingsarbete.

Etiska riktlinjer

Myndigheten har etiska riktlinjer för att främja en god organisationskultur. Riktlinjerna ingår i introduktionen av nyanställda samt i grundutbildningen för all personal och i relevant vidareutbildning. Etiska dilemman för diskussion på samtliga åklagarkammare tas fram årligen och 2019 års dilemman handlade om förhållningssättet mellan kollegor, opartiskhet och agerande i sociala medier.

Intern miljö och förebyggande av oegentligheter

Den interna miljön är generellt sett stabil och välfungerande, och några exempel på ytterligare åtgärder under 2019 kan nämnas. En allmän översyn av myndighetens interna styrdokument har genomförts. Föreskrifter, riktlinjer och handböcker har kontrollerats och reviderats så att styrdokument som det inte längre finns något uttalat behov av upphävts och dokument som innehåller obsoleta delar eller felaktigheter justerats. En grundläggande informationssäkerhetsutbildning, obligatorisk för samtliga medarbetare, har genomförts.

Risken för oegentligheter hanteras med särskilda åtgärder i myndighetens riskanalys. Utöver detta finns etablerade rutiner och kontroller i it-system och

processer, till exempel för ärendehandläggningen och löne- och ekonomihandlingen samt de ovan nämnda etiska riktlinjerna.

På myndigheten finns en riktlinje med tillhörande handbok om representation och förmåner som kompletterats med särskilda avsnitt om jäv och en vägledning kring bisysslor har tagits fram. Tillsynsavdelningen är ansvariga för att ta emot anmälningar om misstänkta oegentligheter, något som under året tydliggjorts genom att inrätta en särskild kanal för att underlätta för visselblåsare att rapportera om oegentligheter eller andra allvarliga missförhållanden i myndigheten. I ansvaret ingår att gå igenom, sortera och i förekommande fall överlämna handläggningen av anmälningar om oegentligheter till andra delar av organisationen eller att anmäla misstänkt brottslighet.

Frågor om oegentligheter tas upp i myndighetens utbildningsprogram för både åklagare och administratörer.

Riskhantering

Riskanalyser genomförs övergripande för hela myndigheten och för respektive avdelning, åklagarområde och för utvecklingscentrum. För de risker som identifieras fattas beslut om åtgärder. På övergripande nivå identifierades under 2019 tre väsentliga risker avseende driftsavbrott i verksamhetskritiska system, otillåten påverkan och informationssäkerhet. Riskhanteringen har följts upp tertialvis med tyngdpunkt vid årets andra tertialuppföljning. I början av oktober inträffade ett fyra dagar långt driftsavbrott i ärendehanteringssystemet Cåbra vilket drabbade all åklagarverksamhet hos såväl Åklagarmyndigheten som Ekobrottsmyndigheten. De alternativa verksamhetsmässiga rutiner och tekniska lösningar i form av krisdatorer och mallstöd som ingår i myndighetens avbrottplanering kom då att användas och verksamheten kunde fortsatt bedrivas om än med minskad kapacitet. Avbrottet har utvärderats, såväl tekniskt som verksamhetsmässigt, och gett underlag till vidareutveckling av myndighetens avbrottplanering.

Revision

Internrevisionen har under 2019 fortsatt sitt arbete enligt den revisionsplan som riksåklagaren fastslagit. Granskningar har gjorts av rutiner avseende EU:s dataskyddsförordning, myndighetens planeringsprocess, former för informationssäkerhet, intern kontroll avseende lokalförsörjning och inköpsverksamhet. Internrevisionens rekommendationer följs vanligen av ett beslut från riksåklagaren om närmare hantering.

Externrevisionen har under året genomfört granskning enligt revisionsplan. Inga väsentliga iakttagelser har rapporterats men lämnade synpunkter har beaktats.

Årsredovisningens undertecknande

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser. Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm, den 21 februari 2020

Petra Lundh
Riksåklagare

GRAFISK FORM OCH PRODUKTION:

Sinfo Yra

TRYCK:

TMG Tabergs, februari 2020

FOTO:

Thomas Carlgren, Ulf Palm, Fredrik Sandberg/
TT, Henrik Isaksson/TT, Henrik Montgomery/TT,
Fredrik Persson/TT, Alexander Larsson Vierth/TT,
Daniel Nilsson/TT, Jakov Minic/Eurojust,
EUAM Ukraine.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

www.aklagare.se